Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 202 (14924) | 1978 оной сентябриин 1, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

Хүндэтэ багшанар, һурагшад!

1978-1979 онуудай һуралцалай жэлэй эхилһэнтэй таарамдуулан, та бүгэдэ халуунаар амаршаад, Бүхэсоюзна, бүхэросси болон Буряадай АССР-эй багшанарай, эзднүүдэй болоон жэлэй, Ленинскэ комсомолой жэлэй ойн гүйсэхээ ойхада, ажалдатнай, уралсалдатнай амжалта үзэнэб.

Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр
С. С. Дмитриев

АМАР МЭНДЭ, ҺУРГУУЛИ!

Шөө нэгэ сентябриин нэгэн хүрэжэ ерээд, Эхэ ороноймнай нютаг бүхэнэй һургуулинуудай үүдэн нээгдэ сэлигдээд, нажартаа амаржа, бэе махабадаа үжүүлһан һурагшад партануудтаа мүнөөдэр һуужа, 8—1979 онуудай һуралсалай жэл эхилбэ гээшэ. Багшарай бүхэроссин, Бүхэсоюзна съезднүүдэй үнгэржэ, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонуудай бүри тодороод байхада. Мүн ВЛКСМ-эй 60 жэлэй үгтамжада бэлэдхэлэй ябуулагдажа байхада, һуралшэнэ жэл ерэбэ. Тиимэһээ КПСС-эй XXV съезд болон парти, правительствын арадай гэгээрэл тугаргаһан тогтоолнууд соо табигдаһан зорилгонуудые бэлүүлэн, һурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүлхэ асуудалнууд һургуулиншье, классай хүтэлбэрилэдэйшье хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түсэб соо һуулгаа олоһон байха.

Манай республикын һургуулинууд һуралсалай шэнэ муу бэшээр бэлдээ гэжэ хото, хүдөөгэй районуудтэргэдэһэн шалгалта элирүүлээ. Гадна зарим газа һургуулиин шэнэ байшангуудые баригдаа. Жэшээлэ, Баунтын районой Россошино, Маловск тосхоны һургуулиин шэнэ байшангуудые бодхоогдожо, ашаглаа угтөө. Яруунын районой Яндалын эхин һургуулийнай жэлэй болгодожо, тэндэ һуралсалай шэнэ мүндэлбэ. Манай үе сагай агуухэ барилга — да шэнэ һургуулинууд жэл бүри нээгдэнэ. Кичередунда, Северобайкальскда найман жэлэй һургуулин нэгдээ бшуу.

Эхэ зуура Ивалгада. Баргажанда, Хэрэндэ баригдаа байһан һургуулинин байшангуудые имагтал барилгашаа гэмээр болзор соогоо ашаглалгада тушаагдаагүй. Үйтэйн организациннуудые, нютагай Советүүд дары хэмдэ абажа, тус барилгануудые түргэдхэхэ ёһотой.

Шэнэшье, хуушаншье һургуулинууд шэрэ будагай ороор анхилан, коммунизмын ерээдүйн барилгашадые. Харха ёһотой бүхы үхибүүдые багтаажа ababa ха юм. 1978-1979 оной һуралсалай жэлдэ юрэнхы эрдэмэй үдэрэй 0-аад һургуулида 160000-аад үхибүүд манай республикын һургуулинуудта һураха хараатай. Тэдэнэй 14700-нь нэгэдэхи класста оробо. Тэрэ тоодо 10700 үхидэ үдөөгэй һургуулиин нэгэдэхи класста ерожо, эрдэмэй дээжэ шудалжа эхилхэнь гээшэ.

ҮХЫ дээрээ 10 гаран мянган багшанар мүнөө жэлэй һургалгын, хүмүүжүүлгын хүндэтэйшье, ерөошье хэмэри эрхилхэ. Тэрэнэй 686-ниинь — шэнэ мэргэжэлтэд. Тиихэдэ бүхы шэнэ мэргэжэлтэдэй 428-ниинь — эдэ эрдэмэй багшанар.

Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине мүнөөдэрэй илтэдэ хүрэмөөр эрхилдэг, шэнэ онол арганнуудые эсэ сусашагүйгөөр бэдэржэ байдаг багшанар республикэй орнай олон. Жэшээнь. РСФСР-эй болон СССР-эй адай гэгээрэлэй 1600 гаран отличник, Буряадай ССР-эй, РСФСР-эй габьяата 450-аад багшанар тоологдо. Бүри һаяхан, Бүхэсоюзна съездыи боложо байхаа, манай республикын 40 багша СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагдаа. Тэдэнэй дунда Кабанскын райой Каменскын 1-дэхи һургуулиин директорэй орлогч Н. И. Скобцева Ленинэй орденоор. Хоринин районой Калантын эхин һургуулиин багша Ц-Х. М. Мункуева Октябриин Революциин орденоор шагнагдаа.

Хүгжэлтэ түгэс социализмын үеын юрэнхы эрдэмэй үргуулида һургалгын болон хүмүүжүүлгын үүргэ адли гэшэ ябуулагдаха ёһотой гэжэ багшанарай Бүхэсоюзна съездын шийдхэбэринүүд соо хэлэгдээ һэн. Имагтал тэрэнэй ашаар дүрбэн тэгшэ хүмүүжэлтэй шэнэ хүн бүлдэн ургаха жэшээтэй. Бүгэдэ ниитын дунда һуралсалай бэелүүлэгдэжэ байһан үе сагта совет һургуули бүхы һурагшадые, мүн хүн бүхэниие һургажа, хүмүүжүүлнэ, тэдэниие ажалда, ажабайдалда бэлдэхэ зэргэтэй.

Гэхэ зуура ажалда бэлдэлгые, ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгые имагтал ажалай багшанар. политехническэ шэнэлтэй предмет заадаг багшанар бэелүүлхэ зэргэтэй гэжэ ойлгодог ушар тон буруу. Энэ ехэ хэрэгые бүхы багшанар. һургуулиин ниитын эмхинүүд бэелүүлэлсэхэ уялгатай. Гадна партийна, совет, комсомолой болон профсоюзай хүдэлмэрилэгшэд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд үрэн түрын удха шанаатай энэ хэрэгэй түлөө мүн лэ харюусалгатай гэжэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1977 оной декабрь һарада абтаһан тогтоол соо хэлэгдэнхэй.

Тиимэһээ һургуулинуудта үйлэдбэриин һуралсалые зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ партийна организациннуд, ажахынууд, предприятинуудые туһаламжа үзүүлдэг заншалаа һуладхаха ёһогүй.

Мүнөө үедэ һуралсалай болон үйлэдбэриин комбинадуудай үүргэ сэгнэшэгүй. Хэжэнгын райондо тиимэ комбинат баригдаһаар хоёрдохи жэлээ болобо. Захааминда һургуулинууд хоорондын һуралсалай комбинат муу бэшээр хүдэлжэ эхилээ. Улаан-Удын гурбан райондо тус тустань һуралсалай болон үйлэдбэриин комбинадууд баригдажа, юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай һурагшадта олон янзын мэргэжэл олгодог болохэнь.

Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһые дохёолһон ээлжээтэ хонхо мүнөөдэр хаа хаанагүй ханхинаха. Түрүүшын хэшээлэй шанарһаа һуралсалай саашанхи амжалта дулдыдаха зэргэтэй.

Түрүүшын хэшээлнүүд мүнөөдэр һайнаар үнгэрэг лэ. Амар мэндэ, һургуули!

Эгээ түрүүшынхээ... Ц. ЦЫБИКОВЭЙ фотоэтюд.

ХОЁРДОХИ ҺУУРИ ЭЗЭЛБЭ

Комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилгануд дээрэ хүдэлжэ байһан залуушуулай коллективүүдэй социалис мүрысөөнэй дүн ВЛКСМ-эй ЦК соогсолбо. Байгша оной түрүүшын зургаа һарын туршада эрхим амжалта туйлаһан Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын (управленийн начальник В. А. Никитин, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Л. М. Блинов) залуу барилгашадай коллектив СССР-эй энергетикын ба электрификациин министерствын барилгашадай дундаһаа хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 132,8 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари 103,9 процент дүүргэһэн тус коллектив 4000 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэбэ.

Барилгын коллектив зургаа һарын хугасаада бүхыдөө 4,5 миллион түхэригэй хэмжээнэй подрядна хүдэлмэри хээ. Энэмнэй 700 гаран залуушуулһаа нэгэдэһэн республикын тон томо барилгын комсомолой организациин туйлаһан ехэ амжалта болоно бшуу.

Б. БАЛБАРОВ.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛХЭЭР ЗОРИГЖОНХОЙ

Зэдын балластна карьерэй коллектив Октябриин һайндэрые угтуулан. эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна. Тус коллектив үнгэрһэн долоон һарын туршада Зүүн Сибириин түмэр замай барилгын эмхинүүдтэ 127 мянган кубометр продукци эльгээхэ ёһотой һаа, 148 мянган кубометр продукци эльгээжэ түсэбөө үлүүлбэ.

Балластын малтажа абтагдаһанай удаа ашаглагдаһан участогууд жэгдэлэгдэдэг. Ерэхэ намар эндэ модо, һөөгүүд һуулгагдажа. оршон тойронхи газарынь болбосон түхэлтэй болгогдохо юм.

Тус коллективтэ дүй дүршэлтэй, үнинэй хүдэлмэришэд олон. Ажалай ветерануд М. Е. Никифоров, В. И. Бирюгин гэгшэд экскаваторта хүдэлхэ зуураа, халаан бүриингөө түсэб 110—120 процент дүүргэнэ. Мүн бульдозерист Е. П. Федосеев ажалдаа һайн амжалта туйлана. Карьерэй хүдэлмэришэд жэлэйнгээ түсэб ноябриин 7 болотор дүүргэжэ, 210 мянга гаран кубометр продукци түмэр замшадта эльгээхээр зоригжонхой.

Г. ДАЩИНИМАЕВ.

МАЛАЙ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ — мүнөөдрэй гол зориго

ҮБҺЭШЭДЭЙ АЖАЛ ЭРШЭДЭНЭ

Ниитын малда тэжээл бэлэдхэхэ эгээл харюусалгатай хаһые Захааминай районой ажахынуд июлиин арбанаар эхилһэн байна. Мяха, һү болон нооһо абажа гүрэндөө хүдалдаха табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула Захааминай ажалшад адууһа малдаа гүйсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл шадаал һаа үлэмжэ ехээр бэлэдхэхэ зорилготой ажаллана гээшэ.

1978—1979 онуудай үбэлжэлгын үедэ бүхыдөө район дотор сабшалангай болон таримал ногооной 332553 центнер үбһэ, 76700 центнер сенаж, 32737 тонно силос, 11400 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэхэ ёһотой байгаа. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ үбһэшэдэй 280 звено, тэрэ тоодо оньһожоруулагдаһан 17, хүсэд бэшэ оньһожоруулагдаһан 70, мүн морин косилкатай, гар хажуушадай 193 звено мүнөө үедэ тэжээл суглуулжа нөөсэлнэ. Бүхы звенонуудта 2300 шахуу хүн ажаллана. Тэдэнэй мэдэлдэ 300 гаран трактор, 900 шахуу морин, тракторай 140 косилка, 100 тармуур, 167 морин косилка, 220 тармуур болон хүдөө ажахын бусад техникэ хэрэглэгдэнэ.

Үбһэ хуряалгын хаһын эхилээд байхада ороһон хура бороогой һүүлээр нуга сабшалангай ногоон нилээд һайжаржа, силосэй ургамалнууд түргөөр ургаһан юм. Тэрэ үедэ хаа хаанагүй набшаһата тэжээл ехээр бэлэдхэгдээ. Илангаяа Санагын, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэлгын кампаниие һайнаар үнгэргөө.

Мүнөө үедэ районой партийна организаци сагай уларилай тааруу зохид хаһада олониитын субботнигуудые, воскреснигүүдые үнгэргэнэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ Зэдын комбинадай, мүн районой бусад промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдые элсүүлнэ.

Харацайн совхозой хуушанай ажалшан, Аюр Цыбикович Цыбиковэй 35 хүнһөө бүридэһэн звено 5480 центнер сенаж дараһан, тиихэдэ Михайловкын совхоздо Даша Санжиевич Шагдуровай хүтэлбэрилдэг трактор тарыан ажалай бригадын гэшүүд ехэ силос даража амжаһан байна. Энэл совхозой сабшалан һайжаруулха отрядые хүтэлбэрилэгшэ Иван Степанович Петровой толгойллог звено богонихон болзорто 5000 центнер гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 500 центнер ехэ сенаж дараа.

Дүтэлүүрэй совхозой куузиковод нүхэр Дугаровай харууһалдаг тарилгын ургаса һайн. Энээндэнь тус ажахын шефүүдэй габьяа ехэ гэжэ тэмдэглэмээр. Илангаяа Захааминай түбэй больницын коллектив ехэ туһа хүргэдэг. Тиихэдэ эндэхи мяханай комбинадай коллектив тэжээлэй ургасануудай бог үбһэ түүжэ, совхоздо ехэ туһа хүргөө.

Захааминай комсомолшууд болон залуушуул тэжээл бэлэдхэлгын ажалда ехэхэн хубитаяа оруулна. Үбһэ хуряалгада бүхы район дотор комсомол-залуушуулай 84 звено эмхидхэгдээ. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Енгорбойн болон Хамниин совхозуудай комсомол-залуушуулай звенонууд сагай уларилай таарамжагүй сагта ажал хүдэлмэрээ шадамараар эмхидхэн, оролдосотойгоор ажалладаг байна.

Коммунист Гэндэн Гомбоевич Базаровай толгойлдог Дүтэлүүрэй совхозой комсомол-залуушуулай звено социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, ажалай һайн дүнгүүдые туйлана. Энэ звено 12 хүнһөө бүридэнэ. Ажалай ветерануд Дари Мункуева, Долгор Замбалаева гэгшэд баян дүй дүршэлөө залуушуултай хубаалдалсана. Иигэжэ үе үеын хүнүүдэй олоһон дүршэлөө халалсан абаха һайн һайхан заншал бодото дээрэнь бэелүүлэгдэнэ гээшэ.

КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1978 он) Пленумэй шийдхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй тус Пленум дээрэ хэлэһэн үгэнүүдые хүтэлбэри болгон «1978—1980 онуудта ниитын малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ» таалаар районой партийна организациин зорилгонууд тухай» гэһэн КПСС-эй райкомой VI Пленумэй шийдхэбэринүүдые дүүргэхэ зорилгоор КПСС-эй райкомой бюро арадай депутадуудай районно Советэй гүйсэдком ниитын малда ерэхэ үбэлжэлгэдэнь бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын тула августын 5-һаа сентябриин 5 болотор тэжээл бэлэдхэлгын габшагай һара соносхоһон байна.

Габшагай һарын соносхогдоһон түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн хүдөө нютагуудта хаа хаанагүй үбһэ хуряалгада хүн зон олоор хабаадуулагдаа. Жэшээлхэдэ, Харацайн совхозой нута сабшалангуудта эмхидхэгдэһэн хэдэн воскреснигүүдтэ Үлэгшэнэй дунда һургуулиин, тэндэхи худалдаа наймаанай хүдөөгэй нэгэдэлэй коллективүүд, мүн совхозой мэргэжэлтэд. гэрэй олон эзэн эхэнэрнүүд, пенсионернүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

«Фермэ бүхэндэ — бардам хүрэхэ тэжээл!», «Тэжээл бэлэдхэлгые улам түргэдхэе!», «Нарата час бүхэниие бүтээсэтэйгээр хэрэглэжэ, үбһэ хүхөөр хатаажа, ехээр хуряае!» гэһэн уряанууд доро үбһэшэд мүрысэн жаллана.

Тэдэнэй дунда Енгорбойн совхозһоо Петр Бадмаевай, Дүтэлүүрэй совхозһоо Владимир Аюшеевэй, Санагын совхозһоо Жамсаран Будаевай, Александр Банзаракцаевай, тиихэдэ Далахайн совхозһоо Николай Гончаровой ба бусадай хүтэлбэрилдэг звенонууд үбһэ хуряалгада шалгарна.

Б. ЖАНЧИПОВ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

Эб найрамдалай уласхоорондын үдэрые — дайн сэрэгтэ эсэргүү үнэн сэхэ бүхы хүнүүдэй тэмсэлэй үдэрые дэлхэйн түрүү үзэл бодолто олониитэ сентябриин 1-дэ үргэнөөр тэмдэглэнэ.

Энэ хүдэлөөн 30 жэлэй турша соо оршон дэлгэржэ байхадаа, дэлхэйн зүришэлдөө хёмороо зайсуулхын тула, арадуудай хоорондын харилсаа холбоо бэхижүүлхын тула ехэ юумэ хээ гэжэ үнэхөөрөө бүгэдэ арадай шэнжэтэй болоһон эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөндэ хабаадагшадай мүнөө мэдэрхэдэнь илангаяа урматай байна,— гэжэ Эб найрамдал хамгаалха Совет комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо академик Е. К. Фёдоров ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

Далаад онуудта уласхоорондын харилсаанай талаар ехэ хубилалтануд болоо, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй харилсаа холбоое заһаруулха хэрэгтэ шахардуу байдалай һуларалга һайнаар нүлөөлөө.

Энэ хадаа түбхын түрүүндэ амгалан байдалай политикые манай партийн, нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй Политбюрогой шэн оролдосотойгоор бэелүүлһэнэй, залан шууд, сусаршагүй ажал ябуулгын үрэ дүн болоно.

Шахардуу байдалай һуларалгые бэхижүүлхэ замдахи амжалтануд халаа мүнөөнэй бодото байдалые мэдэрхэ хүсэлэнгүй, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал хороолгын талаар эхилһэн хэрэгтэ һаад тойбо ушаруулха гэжэ эрмэлзэдэг, баруун оронуудтахи тон хархис политическэ бүлэгүүдые айлгана. Тиимэһээ һэримжэтэй байха, шахардуу байдал һуларуулгын дайсадай харата аашануудые таһалдуулхын тула эб эетэй байхые хүсэдэг бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл бэхижүүлхэ шухала.

Мүнөө сагай гол шухала зорилго — социалис хани нэгэдэлтэ оронуудтай хамта Советскэ Союзай толгойлдог тэмсэл, буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудал шийдхэхын түлөө үргэн олониитын тэмсэл хэлбэришэгүйгөөр үргэдэн бадаржа байнхай.

Хүниие олоор хюдаха шэнэ түхэлэй зэбсэгээр — нейтронно бомбоор НАТО-гай оронуудые зэбсэглэхэ гэһэн түсэбүүдтэ эсэргүү кампани, бүхы дэлхэй дээрэ дэлгэрһэн буруушаалгын хүсэтэ кампани арад олониитын хүсэл эрмэлзэлдэ эб найрамдалай хараа бодолой бүрин харюусадаг байһыень элирхэйлнэ. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй президиумэй һаяхан болоһон, 82 ороной түлөөлэгшэдэй хабаадаһан сесси амгалан тайбан байдалай түлөө, шахардуу байдал һуларуулгын туйлалтануудые хамгаалхын түлөө тэмсэл улам шангаахаха гэжэ арад түмэнэй шийдэнхэй байһые элирхэйлээ.

Уласхоорондын ажабайдалай гол хараа шэглэл болоһон зорилгын — шахардуу байдал һуларуулгын хэрэг улам гүнзэгырүүлгын аша туһада эб найрамдалай түлөө бүхы тэмсэлшэдтэй холбоо барисаата ябуулгаяа улам бэхижүүлхээр бэлэн байһанаа совет олониитэ амгалан тайбан байдалай түлөө, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулхын түлөө арадуудай үнэхөөрөө бүхэдэлхэйн тэмсэлэй үдэр дахинаа лаблан батална.

ХУРЯАЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ТААРУУГААР ЭМХИДХЭХЭ

СССР-эй ЦСУ-гай августын 28-най мэдээнүүдэй ёһоор ороной колхозууд болон совхозуудта 80 миллион шахуу гектарай ороһото, ороһото-бобово ургамалнууд (кукуразагүйгөөр) хадагдаһан, 65,8 миллион гектарай тарыан сохигдожо абтаһан байна.

Үнгэрэгшэ неделиин турша соо хуряалгын эршэ нилээд түргэдөө, — гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэһээ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ. Энэ үе соо 15 гаран миллион гектарай тарыан баллнууд болгогдоо. Энэмнай үнгэрэгшэ неделиинхиһээ 1,9 миллион гектараар ехэ байна.

Украинада, Молдавида, Дүнда Азиин ба Закавказиин республикануудта, Доодо Поволжидо залаата ургамалнуудые хуряалга дүүрэнхэй. Түбэй хара хүрьһэтэ нютагуудай ажахынуудтехникэеэ үндэр бүтээсэтэйгөөр хэрэглэнэ. Сагай уларилһаа шалтагаалан, хара хүрьһэгүй нютагуудай ба Сибириин зарим районуудта хуряалгын хүдэлмэри удаараа. Мүнөө эндэхи механизаторнууд техникэеэ тааруугаар хэрэглэхэ, сэлмэг час бүхэниие хэрэглэхэ тэжэ ороолдоно. Алтайн ба Казахстанай шэнэ газарта областьнуудай ажахынуудтаа хуряалгынгаа хүдэлмэри улам түргэдхэжэ байна.

Колхозууд ба совхозуудай коллективүүд гүрэндэ тарыа хүдалдалгаяа шамдуулна. Оренбургын, Волгоградай, Саратовска областьнуудай ажахынуудта «Ток-элеватор» гэжэ конвейер таһалгаряагүй хүдэлнэ. Хүдөө нютагуудай ажалшад гүрэндэ тарыа хүдалдаха түсэбүүд болон үндэр социалис уялгануудаа гансашье тоо хэмжээнэй талаар бэшэ, мүн ургамалнуудаарнь дүүргэхэ гэжэ ороолдоно.

Ороной урда зүгэй механизаторнууд саахарай свёклоо хуряажа захалаа. Свёклошод, саахарай заводуудай хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гаар һайшаагдаһан, Винницкэ областиин Ямпольско районой ажалшадай үүсхэлые дэмжээд, ургасаг саг болзор соонь, гэлтэ хоролтогүйгөөр хуряаха гектар бүриһөө шадаал һа ехэ саахар абахые эрмэлзэнэ.

Ажахынууд мүн лэ кукуруза, лён-долгунец, улһа хуряажа байна. Сүлөөрһэ полинуудаа ерэхэ жэлэй ургасада бэлдэнэ.

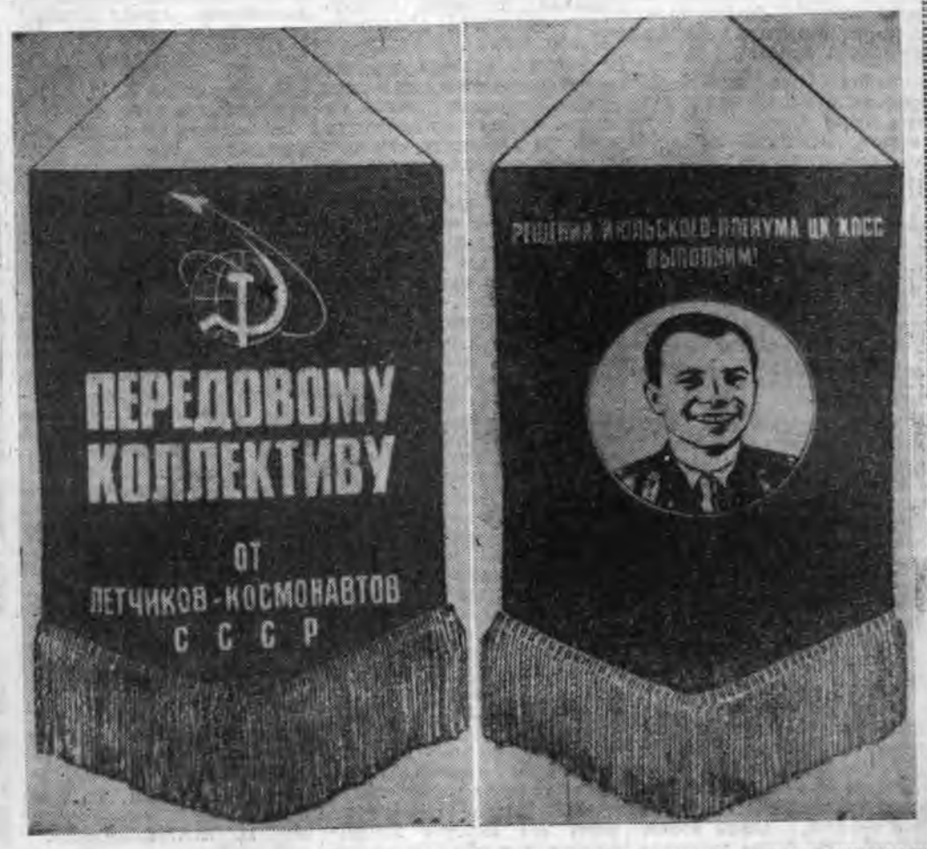

КОСМОНАВТНУУД ГАЗАР ТАРЯАЛАНГАЙ БА ФЕРМЭНҮҮДЭЙ ГАБШАГАЙШУУЛДА ХАНДАБА

Таряан ажалай, мал ажалай, хүдөөгэй барилгын, тэжээл үйлэдбэрилгын талаар мүрысөөндэ илаһан коллективүүдые шагнахын тула Юрий Гагаринай нэрэмжэтэ дамжуулгын вымпелнүүдые бии болгохо гэжэ Совет космонавтнуудай отряд шийдхэбэ. Тиимэ вымпелнүүд ургаса хуряалгын гвардеецүүдтэ, республика, хизаар, область бүхэнэй таряалангай, фермэнүүдэй, барилгануудай баатарнуудта жэл бүри барюулагдаха. Ю. Гагаринай вымпелдэ хүртэһэн коллективүүд Москва, ВДНХ-да ерэхэдээ, Звездный хотодо айлшалха, СССР-эй летчикууд-космонавтнуудтай фото-зурагуудаа буулгуулха юм.

Вымпелнүүдэй газаа түхэл эндэ үгтэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй шиидхэдэринүүдые бэелүүлхын төлөө

ЖЭНШЭДГҮЙ ГӨӨР ХАНГАХА

Хэнэйшье мэдэнээр, манай районой ажахынуудай сабшалангай ногоон энэ жэлдэ урданайхиһаа муугаар ургаа. Хожом болотор үбһэ хуряалгада жэгдэрэн орохын аргагүй байшоо. Энээнһээ уламжалан ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ шахардуу байдалай ушарһаниинь элитэ ааб даа.

Тиигэжэ хаа хаанагүй совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй үйлэдбэриин суглаанууд зарлагдаа. Тэдэндэ ушар байдал тушаа тодоор хөөрэжэ үгэхэ хэрэг гараа. Гадна ажахы бүхэндэ тэндэхи хүн зоной хамтын суглаан болоо. Социалис мүрысөөнэй гурим, ажалай түлөөһэн энэ жэлэй эрхэ байдалда тааруугаар зохёохо, бултанда сонсохо талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа һэн. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууда профсоюзай местком болон рабочкомууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байха юм.

Түбхын түрүүндэ гол, буртаг газарай, намаг налхи соогуурхи ногоо гараар сабшаха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаа. Гараар сабшагшадай ажалые урмашуулха, энэ хүдэлмэридэ хүнүүдые олоор хабаадуулха зорилгоор салин хүлһэнэй гуримда шэнэ хубилалтануудые оруулха ушар гараа. Тиигэжэ һүрилэгдэһэн центнер үбһэн бүхэндэ 3 түхэриг 60 мүнгэ түлөхэ гэжэ шиидхэбэри абтаа һэн.

Тосхонуудта ажаһуудаг совхозой гэшүүн бэшэ хүнүүдые үбһэ хуряалгада хабаадуулха, тэдэнэй хүдэлмэриин бүтээсые дээшэлүүлхын тула ажалайнгаа түлөөһые үбһөөрнь абадаг гурим (процент) шэнэлэгдээ. Тиихэдэ ажахынуудай машинно-тракторна мастерскойн, гаражай, конторын хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив бүхэнлэ түсгаар участок һаһалагдаа, хүн бүхэндэ 15 центнерһээ бага бэшэ үбһэ сабшажа тушаахa даабари тодорхойлогдоо һэн.

Силос болон сенаж даралга дээрэ ипатовайхилай арга дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ асуудалда анхарал онсо хандуулагдаа. Тиигэжэ ажахы бүхэндэ хори гаран хүнүүдһээ бүридэһэн бригада эмхидхэгдээ. Шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүдэлэгшэдэй ажалай түлөөһэн иматтал дарагдаһан силосэй гү, али сенажай хэмжээгээр үгтэнэ. Мүн лэ тэрэнэй зэргээр шагнал олгогдохо юм. Ипатовайхидай хэрэглэдэг арга дүршэл үнэхөөрөө ажалай һайн үрэ дүн асарна. Ажалайнь бүтээсэ, хүдэлмэриинь шанар һайн, бригадын гэшүүн бүхэн харюусалга ехэтэйтээр хүдэлнэ.

Жэшээнь, Загаһатын совхозой хуряалга-транспортын бригада табан удэрэй туршада 1000 тонно силос дараа, 200 тоннын багтаамжатай сенажай нүхэн гурбан үдэр соо дүүргэгдээд байгаа һэн. Энэмнай ургасын тон муу жэлдэ туйлагдаһан үрэ дүн болоно. Саашадаа энэ түрүү арга дүршэл бүри үргэнөөр, газар таряалангай али бүхы хүдэлмэри дээрэ хэрэглэгдэдэг болохо байһаниинь дамжаггүй.

Үбһэшэдэй мүрысөөн, ажалай эмхидхэл болон түлөөһэн, журам сахилга тушаа профсоюзай организацинууд, тэдэнэй комитедүүд анхаралаа ехээр хандуулхатаяа нэгэн хамта, холо ойрын сабшалан дээрэ, силос, сенаж даралга дээрэ ажаллажа байгшадай ажаһуудалайнь, соёлойнь эрилтэ һайнаар хангажа байха гэжэ ехэ оролдолго гаргана. Соёлгэгээрэлэй, худалдаа найманай, элүүрые хамгаалгын эмхи зургааануудай хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ бүгэдэндөө хабаадуулагданхай гээшэ. Тэдэнэр бригада, звено бүхэндэ эзлжээгээр ябажа байдаг. Соёлой талаар хангалгын хэрэгые һайнаар, таһалгаряагүйгөөр эрхилжэ байхын тула район дотор уран һайханай-агитационно хоёр бригада байгуулагданхай. Тэдэнэй хүдэлмэрине райгүйсэдкомой соёлой таһаг эмхидхэн ударидадаг даабаритай юм.

Гадна райондомнай нарин лентэтэй нүүдэл нэгэ кинотүхеэрэлгэ бии юм. Тэрэмнай эгээл холын Хүлхисөөнэй, Хуурайн, Хөөрхын, Шара талын сабшалан дээрэ хүдэлжэ байһан үбһэшэдтэ эзлжээгээр ябажа, кино харуулжа байдаг. Районой түбэй больницада мүн лэ хоёр бригада эмхидхэгдэнхэй. Гадна тосхонуудтахи медицинскэ пунктнуудай хүдэлмэрилэгшэд хүдөөгөөр ходо ябантуу байжа, туһаламжа түргэн үзүүлжэ байха уялгатай.

Үбһэшэдтэ шухала хэрэгтэй зүйлнүүдые абаашажа байха гол даабаритай худалдаа наймаанай эмхи зургааануудай хүдэлмэрилэгшэд яһала оролдолго гаргана. Гэбэшье зарим ушарта холуур ажалладаг хүнүүд хилээмээр дуталдахаяа һанадаг. Иимэ дутагдалай гараһан дары, тэндэхи профсоюзай комитедүүд мэдээсэдэг, тэрэниие түргөөр усадхахын тула хэмжээн дары абтадаг зэргэтэй.

Сенаж, силос даралаг бриганууудай хүдэлмэришэдые эдеэ хоолой зүйлнүүдээр заашье таһалдуулхагүйн тула шачга хиналта табигданхай. Ушарынь юуб гэхэдэ иимэ бригадануудай комбайнһаа ногоо зөөдэг шофёрнууд хэдаа олонхидоо городһоо гү, али бэшэ тээһээ шефскэ туһаламжа үзүүлхэеэ ерэһэн хүнүүд шуу. Тэдэнэр үдэртөө дүрбэ дахин эдеэлнэ. Поварнуудаар бэрхэ хүнүүд томилогдоһон байха юм.

Юрэдөө сабшалан дээрэ, поли дээрэ, шугын соорхойнуудта ургаһан бүхы ногоо суглуулжа абахын тулөө совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд шангаар тэмсэжэ байна. Районой эмхи зургааануудай, предприятинуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшад хүршэ, шефтээ абаһан ажахынуудтаа али болохоор туһалхые оролдоно.

Үбһэ хуряалгын, сенаж ба силос даралгын хүдэлмэриие улам хурдадахын, бүтээсьень дээшэлүүлхын зорилгоор августын 10-һаа 20 болотор габшагай ажалай арбан хоног район соо соносхогдоһон байгаа. Тэрэнэй ябаса КПСС-эй райкомой бюрогой, райгүйсэдкомой хамтын заседани дээрэ хоёр дахин зүбшэгдөө. Тиихэдээ дутагдалнуудай үшөө бии байһаниинь элирүүлэгдээ. Илангаяа «50 лет Октября», Чисаанын совхозуудта арбан үдэрэй даабари мууса дүүргэгдээ гэжэ тэндэ тэмдэглэгдэһэн байгаа.

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие тол түлэб дүүргэхэ, эршьень бүри шангаһаха зорилго хараалан, августын һүүлшын арбан хоногые түгэсхэхы ажалай шиидхэхы хаһа мүн гэһэн урдатайгаар үнгэргэхөөр шиидхэбэри абтаһан байна. Энэ зорилго бэелүүлхэ ехэ тэмсэлдэ профсоюзай организацинуудай, тэдэнэй комитедүүдэй оруулха хубита ехэ байгаа. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай районно комитет местком болон рабочкомуудай хүдэлмэриие энэ үедэ бүри эдэбхижүүлхэ, харюусалгыень шангадхаха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаһан байнабди.

КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленум дээрэ ороной хүдөө ажахые саашадань улам хүргөөхэ тухай асуудалаар элидхэл хэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев олониитын эмхинүүдэй бэелүүлдэг үүргые үндэрөөр сэгнэһэн, саашадаа дүүргэхэ зорилгонуудынь тодо һонороор тодорхойлһон байна. Тэдэниие хүсэндэнь хүргэхэ гээшэ хүндэтэйшье, харюусалгатайшье хэрэг. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай организацинуудай ямар зэргын шадабарытай байһыень энэ ургаса хуряалгын хүдэлмэри тодорхойлхо байна бшуу.

Г. САВЕЛЬЕВ,
хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Хэжэнгын районно комитедэй түрүүлэгшэ.

Раиса Антоновна Сафарова Онохойн молоко бинадай түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Тэрэ гаран жэлэй туршада оператор-сабуу шанагшаа хэ зуураа, ажалдаа нилээд дүршэһэн, мэргэжэлтэй баритай болоһон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. А. Сафарова ажалдаа.
Ц. ДОНДОКОВАГАЙ.

ШЭН ЗОРИГТОЙГООР, ШЭНЭ ХҮСЭТЭЙГӨӨР

Хонишодой жэлэй дүн согсолхо заншалта һайндэр, зүблөөн һаяхан Зэдэдэ боложо, районой түрүү хонишод КПСС-эй ЦК-гай 1978 оной июлиин Пленумэй табиһан эрилтэнүүдэй ёһоор хэһэн хүдэлмэрээ сэгнэн хаража, саашанхи зорилгонуудаа, бии байгаа арга боломжонуудаа тодорхойлһон байгаа.

Энэ асуудалаар элидхэл хэһэн райгүйсэлкомой хүдөө ажахын управленийн начальник **А. С. Аржанович** хонин ажалдаа туйлагдаһан зарим тэды һайн дүнгүүдые тэмдэглээ. Энэ жэлдэ бүхыдөө 137.642 хурьган абтаа гэхэ гү, али үнгэрһэн жэлэйхиһээ 10 мянга гаран толгойгоор олон. Борьёогой совхоз, «Коммунизм» колхоз үрэжүүлэгдэһэн 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга абажа шадаа. Ленинэй, XX партсъездын, Доржи Банзаровай, Октябрийн 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозууд, Оёорой, Торийн, Алцагай совхозууд үрэжүүлэгдэһэн 100 эхэ хонин бүриһөө 90-һээ дээшэ хурьга абаа. Тиигэжэ эдэ ажахынууд гүрэндэ хониной мяха худалдаха түсэбөө дүүргэхэ аргатай болоо.

Район дотор 43 ахалагша хонишодой нэрэ зуутанай тоодо оронхой. 100 эхэ хонин бүриһөө 132 хурьга тэнжээһэн «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон Радна-Самбу Найданович Данзанов мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Удаа тээнь Социалис Ажалай Герой Гасаран Лубсанович Рабдаев, Содном Чойдонович Бальжиев, Балдан-Нима Гомбожапович Гомбожапов болон бусадай нэрэнүүд бии. Залуу хонишодой дундаһаа түрүүлжэ, аймагай чемпион болоһон Владимир Цыренов, Михаил Серков, В. Жамбалов, И. Кавелин, Б-Х. Цыденов гэгшэд магтаалда хүртөө.

Зүгөөр апрель һарада редакцийн «түхэреэн столдо» суглараһан 86 зуутанай эгсэ хахадынь — 43-ниинь хурьгадаа гарзалуулжа, зуутанай тоohоо буушоо. Бооцын, Торийн, Алцагай совхозууд жэлэй дүн гаргахада нэгэшье зуутангүй байба.

Районой эхэ хонидой 235 отарын аяар 19-ниинь зуун эхэ хонин бүриһөө 60—69 хурьга, мүн лэ 19-ниинь 60-һаа доошо хурьга томо болгоһон байха юм.

Эдэ баримтануудаа юу харуулнаб гэхэдэ, нэгэдэхээр, эхэ хонид олоороо һубайруулагдаһаар. Район дотор эхэ хонидой 6 процентын һубайраад байхада, «Заречный» совхоздо—24, «Мир» колхоздо—12, «Октябрьский» совхоздо—10,5 процентнь түл үтөөгүй.

Хоёрдохёор, абаһан хурьгадаа бултыень тэнжээжэ, томо болгожо шадангүй, олоорнь гарзалуулаа. Абтаһан бүхы хурьгадай аяар 15 процентнь үхэл гарзада ороо. Илангаяа хабарай, зунай һаранууудта хурьгад ехээр гарзална. Хони, хурьгадай үхэл гарза XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо, Борьёогой, «Заречный», «Октябрьский» совхозуудта ехэ байшоо.

Нэрлэгдэһэн ажахынууд үбэлжэлгые бараг һайн үнгэргэһэн аад, май һарахаа эхилжэ, зундаа хурьгадаа ехээр гарзалуулһан байна. Энээниие юугээршье сагааруулхын аргагүй, харин зооветмэргэжэлтэд болон харюусалга багатай, хойрог хонишод лэ гэмтэй гээшэ. Энэ шалтагаан дээрэһээ хонидой тоо олошоруулха, гүрэндэ хониной мяха, нооһо худалдаха түсэбүүд эндэ дүүргэгдэнгүй үлэнэ ха юм.

Энэ жэл нёдондонойхиһоо 7 процентээр ехэ нооһон хайшалагдабашье, тэрэниие гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб 99,3 процент дүүргэгдээд байна. Оёорой, Торийн, Алцагай совхозууд лэ нооһо хайшалха түсэбөө дүүргээ. Арбан гурбан ажахын ороойдоол зургааниинь гүрэндэ нооһо худалдаха түсэбөө дүүргэнхэй.

Жэл бүри хонин ажалдаа амжалта гуйладаг Борьёогой совхозойхид энэ жэлдэ муугаар ажаллаа. Үүлтэртэ хонидоо ороойдоо 3320 грамм нооһо абаа. Нооһо гүрэндэ худалдаха түсэбөө 93 процент дүүргээд байна. Үрэжүүлэгдэһэн 100 эхэ хонин бүриһөө ороойдоол 95 хурьга томо болгоо. Хэрбээ энээниигень совхоздо бии байгаа эхэ хонид ба эмэ түлгэнүүд дээрэ абажа үзэбэл, зууһаа ороойдоо 75 хурьга түлжүүлһэн байна.

Тиихэдэ зэргэлжэ байдаг «Коммунизм» колхоз бүхы дүнгүүдээрээ үүлтэртэ хониной совхозые булижа гараад байна. Эндэһээ баримталан, Борьёогой совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хонишод ажал хэрэгээ шүүмжэлхы ёһоор шэнжэлэн харахa ёһотой.

Борьёогой совхоз, Доржи Банзаровай, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд гүрэндэ нооһо худалдаха урдахи үриеэ бүри дээшэлүүлээ. Гүрэндэ туршаагдаһан нооһоной шанар муу, аяар 30 процентнь элдэб дутагдалтай гэжэ тоологдоһон байна.

Эдэ баримтануудаа нооһо хайшалха худалдаха шанар муутайгаар, хайхарамжагүйгөөр үнгэргэнэ гэжэ гэршэлнэ. Хонидоо түргэнөөр хайшалха гэжэ оролдоодоо олон ушарта нооһоео муудуулна. Хайшашад һайнаар һургагданагүй. Хайшашадай ажалай түлөөһэн продукциин шанарһаа дулдыдаха ёһотой байгаа.

Районой гүрэндэ худалдадаг мяханай хахадһаа ехэнхи хубинь хониной мяхан болодог. Зарим ажахыда тэрэнь 70 процентдэ хүрэдэг. Гүрэндэ худалдагдадаг хонидой шэгнүүр дунда зэргээр 33—37 килограмм боложо, тэрэнэй 40 процентнь дундаһаа доошо, туранхай гэжэ сэгнэгдэнэ. Эндэһээ харакада, хэды ехэ мяхан алдагдана гэшэб. Хэрбээ хонин бүхэнэй шэгнүүрые 40 килограммда хүргөө һаа, хэдэн мянгаад центнер мяхан нэмэжэ абтаха байгаа.

Хонидые бэлшээн, шахан таргалуулха хүдэлмэри һуулаар эмхидхэгдэнэ. Хонидые нэгэ газарта олоор байлгажа, шахан таргалуулхаар түхеэрэгдэһэн тусгаар байранууд зүбөөр хэрэглэгдэнэгүй, хонилто шэмэ ехэтэй тэжээл бага хүртэнэ.

Эдэ бүгэдын хажуугаар хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие үндэнөөрнь хубилгахаар гэжэ зүблөөн дээрэ хэлсэгдээ. Район дотор эхэ хонидой 30 процентнь лэ элитнэ, 1-дахи классай, 35 процентнь — 2-дохи, 21 процентнь — 3-дахи классай хусын үрөөр үрэжүүлэгдэнэ.

Саашадаа хонин ажалда худэлхэ хүнүүдые шэлэн олохо, тэдэниие һургаха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха ушартай. Залуу хонишодые һурган хүмүүжүүлхэ гэһэн үүсхэл өөрынгөө һайн талые харуулаа һэн. Угаа олон залуу бэрхэ хонишод урган гаража байна.

Гэбэшье олон ушарта хонишодоор худэлхэ хүнүүд дуталдажа, дайралдаһан лэ хүндэ отара даалгагдадаг. Тэдэнэр лэ хамаг юумые гэдэргэ татадаг гээшэ.

Энэ жэл «Коммунизм» колхоз 9-дэхи классай һурагшадта хурьгадые харуулһалхыень даалгажа үгөө. Тэдэнэр 2 нарын туршада тон һайнаар ажаллана. Иигэжэ залуушуулые хонин ажалда дуратай болгоходо, хожомоо энэ ажалда худэлхэ хүнүүд ургаха аалам..

Энээнһээ гадна хонишодой һуудал байдал һайжаруулха, бүхы хэрэттэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр тэдэниие хангаха шухала. Мүн саг үргэлжэ ойлгуулламжын болон соёл гэгээрэлэй худэлмэри тэдэнэй дунда ябуулха хэрэгтэй гэжэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэһэн «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ **П. К. Амагыров**: цехэй гуримда орожо ажаллаһаар хонин ажалда нилээд һайн дүнгүүд туйлагдаа гэжэ тэмдэглэбэ. 100 эхэ хонин бүриһөө 87 хурьга томо болгохо түсэбэй орондо 98,5 түлжүүлэгдээ. Тиигэжэ нёдондонойхиһоо 1390 хурьган үлүү абтаа. Нооһо худалдаха түсэбөө 106,8 процент дүүргэжэ, эхэ хонидой 17 отарын 14-ниинь зуутанай зэргэдэ гаранхай. Энэ жэл ондоо тээнэ хүнүүдые хабаадуулангүйгөөр, өөнэдынгөө хүсөөр хурьгадаа абаабди.

— Би эхэ хонидой отарада һаянай худэлжэ байбашье, энэ жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 130 хурьга абаад, мүнөө шэнэ зуһагуудые харуулһалжа эхилээб, — гэжэ Борьёогой совхозой ахалагша хонишон **Б. Б. Цыренжапов** мэдүүлээ.

Хонишодой хоорондо социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэнэй ашаар урданайхиһаа һайн дүнгүүдые туйлаһан тухайгаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой профкомой түрүүлэгшэ **Б. Т. Гырылов** хөөрэжэ үгөө.

Октябрийн 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозой залуу хонишон **В. Р. Жамбалов** ерэхэ үбэлжэлгэдөө үбһэ бэлдэжэ байһан, хонидоо бэлшээн тарталуулжа, ерэхэ жэл мүн лэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ тухайгаа хэлээ.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **С. Б. Жаргалов**, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **В. Хандуев**, мүрысэдэг Сэлэнгын районой партийн Гусиноозёрскын горкомой секретарь **М. Д. Ангархаев** болон бусад үгэ хэлээ.

Энэ зүблөөнгэ Сэлэнгын районой Сэлэнгын совхозой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод—зуутан **Б. Д. Данзанов**, **Ш. Р. Бальчинов** гэгшэд хабаадалсаа.

Зүблөөн ерэхэ жэлдэ бэелүүлэгдэхэ социалис уялганууда тодорхойлхо, баталан абаа.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүблөөндэ хабаадагшад Бальжиев С. Ч., Бальчинов Ш. Р., Гомбожапов Б-Н. Г., Данзанов Б. Д.

Ц. ЖАМБАЛОВАЙ фото.

АША ЕХЭТЭЙ ТУҺАЛАМЖА

Һүүлэй жэлнүүдтэ Ивалгын мехлесхозой коллектив Оронгын совхоздо малай тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэнь горитой туһаламжа үзүүлдэг заншалтай болонхой. Хэдэн жэлэй саада тээ эндэхи худэлмэришэд хэрэглэмжэнээ гаргагдаһан 200 гектар газар даажа абаа һэн. Тиигээд энэ сабшалангайнгаа һөөг бургааһа отолжо сэбэрлээд, шулуу шохойень суглуулһан байна. Иигэжэ культур-техническэ худэлмэри ябуулһанай ашаар энэ жэлдэ үбһэ ногоной баян ургаса ургуулаа. Мүнөө мехлесхозой худэлмэришэд эндээ тусхай оньһожоруулагдамал эвено эмхидхээд, совхозой адууһа малда үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ байна.

Урдандаа бухалшье үбһэнэй абтадаггүй энэ газарһаа мүнөө 3 мянган центнер үбһэ суглуулжа абахаар хараална. Һүүлэй мэдээгээр Ивалгын мехлесхозой худэлмэришэд 2700 центнер үбһэ һүрилөөд байна.

Фёдор Фёдорович Канизоловой хүтэлбэрилдэг звенодо үбһэ тармаха, бухаллаха, һүрилхэ оньһон түхеэрэлгэтэй долоон трактор даалгагданхай. Гар хажуушадай бүлэг байгуулагдаа. Иигэжэ 200 гектар сабшалангайнгаа ногоое үлөөнгүй сабшажа, һайн шанартай үбһэ ехээр бэлэдхэжэ байна.

Звенос хүтэлбэрилэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, саашадаа энэ газарайнгаа үрэжэл бүри һайжаруулжа, уһалагдадаг болгоһоной ашаар дүрбэ мянган центнер үбһэ хуряажа абаха зорилготой.

В. МИХАЙЛОВ.
Улаан-Удын район.

ХУБИТАЯА ОРУУЛАЛСАНА

«Авангард» совхоздо Подлопатинскын сельскэ Советэй дэргэдэ пенсионернүүдэй совет байгуулагдаба. Тус совет наһанайнгаа амаралтада гарагшадые хүсэ шадалаа элсүүлэн, хамтын хэрэгтэ хубитаяа оруулалсахыень уряалба.

Нинтын малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэлгын халуун хаһада пенсионернүүд 9 хүнһөө бүридэһэн звено байгуулжа, Нанга гэһэн газарта үбһэ бэлдэжэ байнхай. Тэдэнэр дүй дүршэл ехэтэй луговод И. К. Рютинэй хүтэлбэри доро гар хажуураар үбһэ сабшан хуряана. Дүй хамта 600 центнер һайн шанартай үбһэ бэлдэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

В. КОВАЛЕНКО.
Мухар-Шэбэрэй район.

Таряа хуряалга эдэ үдэрнүүдтэ Кустанайн областийн шэнэ газарнууд дээрэ эршэмтэйгээр ябуулагдажа байнхай. Эндэхи таряашад ипатовайхидай түрүү арга хэрэглэн, баян ургасаяа саг болзор соочь, гэлтэ хороолтогүйгөөр хуряан абахын түлөө тэмсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Краснопартизанский» гэжэ совхоздо ороohого таряанай культурануудай хуряалга ябажа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

УКРАИНА:

НУГАНУУД БАЯН ҮРГАСААР БАЯСУУЛАГ ЛЭ

Энэ жэлэйнгээ хуряалтые хойто жэлэй баян ургасын түлөө тэмсэлтэй нэгэ жэгдэ эндэхи таряашад ябуулжа байнхай. Үбэлэй культурануудай үрэнэ хүрэнгэ Крымэй таряашад амбаартаа хаанхай. Энэ худэлмэрээ Херсоной областийнхидшье түгэсүүтэй байна. Намартаа тариха үрэнэ хүрэнгын шанар хаа хаанагүй шалгагдажа, ехэнхи ушарта нэгэдэхи классай гэжэ тодоруулагдаа.

Ороohо таряа үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ шухала нэгэ нүхэсэл хадаа — үрэнэнэй сортнуудые шэнэлэлгэ болоно. Сумска областийн Ивановска туршалгын станцида гаргагдаһан «Ахтырчанка» гэжэ шэнэ сорт урда жэлнүүдэйхидэ орходоо 4 дахин ехэ талмай эзэлхэ байна.

Тэрэшэлэн үшөө табан сортын шэнэ залаата культурануудыг «нютагжуулагдаха» юм. «Херсонская-153» гэжэ үбэлэй шэнэнисын шэнэ сортые таряашад ехэл һайхашаан магтадаг болонхой. Херсонско областийн Каховско гүрэнэй участок дээрэ таригдаһан энэ сортын шэнэнисэ гектар бүриин 72 центнер ороohо таряа үгэһэн байна.

Тиихэдэ Запорожско областийн уһалагдадаг нугануудта һүүлэй жэлнүүдтэ гүбанийн айлшан — «Подгарликовая-49» гэжэ сорт, ган шэнэнисэ гол түлэб таригдадаг болоо. Энэ шэнэнисэ ургал үндэр ургасаараа ялгаагдаа бэшэ юм. Хэрбээ ехэ шиир нойтондо гунгаан хэбтэгдэгүй, ороohо таригдагаа гүбидэггүй, үнгэржэ дэхэдээ, ган гасуурташье гэсэмгэй сорт байха.

Украинын колхоз, совхозуудта һүүлэй жэлнүүдтэ үбэлэй шэнэнисын сортнууд гурба дахин һэлгэгдэһэн юм. Эндэ хойто жэлэй баян ургасын түлөө тэмсэлтэй нэгэ жэгдэ эндэхи таряашад ябуулжа байнхай. Үбэлэй культурануудай үрэнэ хүрэнгэ Крымэй таряашад амбаартаа хаанхай. Энэ худэлмэрээ Херсоной областийнхидшье түгэсүүтэй байна. Намартаа тариха үрэнэ хүрэнгын шанар хаа хаанагүй шалгагдажа, ехэнхи ушарта нэгэдэхи классай гэжэ тодоруулагдаа.

Ороohо таряа үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ шухала нэгэ нүхэсэл хадаа — үрэнэнэй сортнуудые шэнэлэлгэ болоно. Сумска областийн Ивановска туршалгын станцида гаргагдаһан «Ахтырчанка» гэжэ шэнэ сорт урда жэлнүүдэйхидэ орходоо 4 дахин ехэ талмай эзэлхэ байна.

Тэрэшэлэн үшөө табан сортын шэнэ залаата культурануудыг «нютагжуулагдаха» юм. «Херсонская-153» гэжэ үбэлэй шэнэнисын шэнэ сортые таряашад ехэл һайхашаан магтадаг болонхой. Херсонско областийн Каховско гүрэнэй участок дээрэ таригдаһан энэ сортын шэнэнисэ гектар бүриин 72 центнер ороohо таряа үгэһэн байна.

Тиихэдэ Запорожско областийн уһалагдадаг нугануудта һүүлэй жэлнүүдтэ гүбанийн айлшан — «Подгарликовая-49» гэжэ сорт, ган шэнэнисэ гол түлэб таригдадаг болоо. Энэ шэнэнисэ ургал үндэр ургасаараа ялгаагдаа бэшэ юм. Хэрбээ ехэ шиир нойтондо гунгаан хэбтэгдэгүй, ороohо таригдагаа гүбидэггүй, үнгэржэ дэхэдээ, ган гасуурташье гэсэмгэй сорт байха.

Украинын колхоз, совхозуудта һүүлэй жэлнүүдтэ үбэлэй шэнэнисын сортнууд гурба дахин һэлгэгдэһэн юм.

СОЮЗНА республиканнуудта

РСФСР:

АВТОМАДУУД ШИИНЭНҮҮДЫЕ ТУРШАНА

Рязань хотын конструкторнууд автомашинануудай шиинэнүүдые туршадаг автомат комплекс зохёобо. Тустаар годхогдоhон стенд дээрэ бүхы туршалгануудай ябаса хинагдахаа гадна, конструкторнуудта шухала хэрэгтэй бүхы мэдээнүүд автомат аргаар гүйсэд дүүрэнээр абтажа байха юм. Энэ автомат түхеэрэлгэнүүд шиинэнүүдэй шанар, элэсые тодорхойлхо, тэрээндэ нүлөөлхэ арга нүхэсэл олгоно бшуу. Нүтөө талаһаа, конструкторнууд болон үйлэдбэрилгэшэд эдэ гүйсэд мэдээнүүдые үндэнэлэн, шиинэнүүдэй шанар дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые хараалан зохёохо болоно ха юм. Мүнөө автомашинын покрышкануудые харгын эрхэ байдалда удаан саг болзор соо, үнэтэй гаргашануудтайгаар туршалга болоулагдаа шахуу гэжэ хэлээ һаа, алдуу болохогүй.

КИРГИЗИ:

ПАМИРАЙ УЛАРИЛ

Кара-Бура гэжэ шэлын оройдо годхогдоhон радиометеорологическа автомат шэнэ станци эндэхи уларил тухай түрүүшынгээ мэдээсэл дамжуулба. 600 километр газарай оршондохи агаарай даралта, температура, шиир нойтоной хэмжээе, налхинай шэглэл, хүсэн тухай мэдээе иигэжэ байха арга олдобо. Тянь-Шаньдахи хаданууда тодхогдоhон ридохи автомат Киргизэй 72 метеостанцидэр, һүнигүй согсолдаг мэдээндэ нэмэлтэ хэнь дамжаггүй.

Сагай уларилай хүргэгдэдэг мэдээнүүдые публикын малшад, таригдай худэлмэридэ сэ лөө үзүүлхэнээ гаргаа дай ажахыда горитой хүргэнэ бшуу.

КАЗАХСТАН:

АЖАХЫНУУДАЙ МҮНГЭ ЗӨӨРЭЛ

Жэлэй туршада 90 мянган хони шахан таригаа арга боломжотой. Алма-Атагай областийн хоорондын Талгарска лексын һүүлшын зүблөөн Алма-Агагай областьдалагда үгтэбэ. Энэ комплекс барилгада зуун ажахы мүнгэ һомолоо гашалаа.

Жэлэй эхинһээ хойшо предприяти дунда 43 килограмм шэнэ 30 гаран мянган хонин гүрэндэ худалдаһаа юм. Энэнь түсэбөөр лагдаһанһаа холо дэлэ лоно. Комплекс өөрөө түсөөр шахагдаха малые жээл бэлэдхэнэ гэжэ лон тэмдэглэлтэй.

Мүнөө республикадахи хонидые шахаха 100 комплекс тоологдоно. Һалбариие томодохи мэргэжүүлэлгэ үргэлдэһөөр.

(ТАСС-ай ко

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТУРУУШУУЛ

ЭСЭГЫН ЗҮРГӨ

Зүүн-Сибиршин түмэр замай Улаан-Удын отделениин коллектив заншалта һайндэрөө һаяхан үгтаа һэн. Эдэнэр соёлойнгоо ордон соо сугларжа, ажал хэрэг, саашанхи хараа зорилгонууд тухайгаа хөөрэлдөө бэлэй. Энэ үдэр отделениин хүдэлмэришэдтэ СССР-эй Зам харилсаанай профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. Түрүү хүдэлмэришэд Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байха юм. Тиихэдэ электровозой машинист Василий Иванович Горбуновой нэрэ соло оло дахин дурлагдаа. Ушарынь Василий Иванович Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор шагнагдаба. Гүрэн түрынгөө дээдын хайра шагналда хүртөөд байхадаа ехэл урмашан баясажа, саашадаа үшөөл һайнаар ажаллахаб гэжэ хүдэлмэришэ нүхэдтөө үгээ үгөө һэн.

Василий Иванович Горбунов үгэдөө хүрэдэг, бэрхэ хүдэлмэришэн гэжэ отделениин коллектив һайн мэдэдэг. Тиимэһээл ажалдаа үшөөл һайн үрэ дүн туйлаха байһандань этигэн, халуунаар альга ташажа байгаа бэлэй. Олоной дунда оролдосотой бэрхээр, үсэд нэтэрүүгээр ажалладаг байгаа бшуу. Ажалай охин соогуур он жэлнүүдэй ошохонь түргэн даа. Гушан жэлэй саанахана бэлэй. Василий Горбунов үшөө эалуу ябаа. Арад зондоо, Эхэ орондоо ашатай туһатай юумэ хэхээр шиидэнэн залуу хүдэлмэришэн паровозой машинистын мэргэжэл шудалха гэжэ шиидээ бэлэй. Кочегараар, туһалагшаар хэдэн жэлэй туршада хүдэлөө.

Хамаг юумэ мэдэжэ, ойлгожо абахаар эрмэлзэдэг, оролдосотой, һүбэлгэн ухаатай залуу хүбүүн Улаан-Удын түмэр замай техникум заочноор дүүргэбэ. Тиигэжэ паровозой жолоодохо үнэмшэлгэ абаа бэлэй.

Дүршэл ехэтэй машинист али участогта, хайшан гээд поезд ябуулхаяа эртээнһээ түсэблэдэг. Энээн тухайгаа туһалагшадтаа тобшохоноор ойлгуулдаг заншалтай. Эдэнэр станцийн дежурнануудтай радиогоор ходол хөөрэлдэжэ, ашаанай поезднуудые һаадгүйгөөр ябуулдаг байха юм. Даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Шанарай тэмдэгтэй поезднуудые ябуулха хэрэттэ ехэ анхарал хандуулдаг.

— Һарадаа дуг 5—6 поезднуудые тэмдэгтэйгээр ябуу сай туршада ур 2—2,5 километр поезднуудые ябуул Жэл бүри 10 мя ватт-час электрын сэ арьбална. Дүр баритай, бэрхэ шэн, — гэжэ л локомотивна депо лалгын цехэй парт ганизацийн секрет Кузовлев хэлэжэ һэн. Василий Иван бунов гушан жэлэй локомотивна депо нэ. Юрын кочегар ровоз жолоодохо хүрэтэрөө ургаа. мэргэжэлдэ нилээд нүүдые һургаһан Депогой эрхим маш дэй зэргэдэ жагса берт Самсонов Вас новичтай нилээд үн һэн юм.

— Электровоз х хүнгэн бэшэ м намайе һургаа һэн. аха заха нүхэрэйн орохогүй гэһэн з

Улаан-Удын районой Гүрэльбын найман жэлэй һургуулида Ранса Васильевна Кузнецова олон жэлэй туршада ажаллана.

Гүрэльбэ тосхондо түрэһэн Рая басаган найман жэлэй һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Улаан-Удын багшанарай училищида амжалтатайгаар шалгалта барижа ороо һэн. Багшынгаа һургуули дүүргэһэн сагһаань хойшо хорёод жэл үнгэрөө. Энэ олон жэлнүүдэй туршада Ранса Васильевна түрэл тосхонойнгоо һургуулида таһалгаряагүй хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй багша гэжэ сууда гаранхай. Кузнецова жэлһээ жэлдэ ажалдаа амжалта түйлана. Тэрэнэй һургаһан классай үхибүүд нэгэ классаа хоёрдохиёо үлэдэггүй.

Ранса Васильевнагай ажал ябуулга ганса багшын ажалаар хизаарлагдана бэшэ, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг, түрэлхидтэй нягта холбоо байгуулжа, тэдэнэртэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдөө, лекци уншахадаа, ажабайдалтай, һургуулнингаа ажал хэрэгүүдтэй зохидоор таарууллан найруулдаг.

Ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнгаа түлөө Кузнецова Р. В. РСФСР-эй «Знание» бүлгэмэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гүрэльбын найман жэлэй һургуулиин багша Р. В. Кузнецова.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ҮГЛӨӨДЭРЭЙ ЭРХЭТЭДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭДЭЭ...

Багшанарай Бүхэсоюзна съездын болоһоор нилээхэншье саг үнгэршэбэ гээшэ ааб даа. Зүгөөр Совет ороной нютаг бүхэнһөө сугларһан делегадуудай дунда Съезднүүдэй Кремлёвско байшан соо һууһанаа һанахада үсэгэлдэр шэнги байна.

СССР-эй гэгээрэлэй министр М. А. Прокофьевой элидхэлые бүхы делегадууд анхаралтайгаар шагнаа ёһотой. 1977 оной декабрь һара соо «Юрэнхы эрдэмэй һургуулиин һурагшадай һуралсалые, хүмүүжүүлгые болон тэдэнэй ажалда бэлдэлгые саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоолтэй зохилдуулан, һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие улам ехээр һайжаруулха, һурагшадай ниитын эдэбхиие бадаруулха, ажалда дуратайгаар ба ерээдүйнгөө мэргэжэлые зүбөөр шэлэжэ шададаг байхаар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ — нимэ гурбан асуудал элидхэл дотор тодорхойлогдоо юм. Мүн үгэ хэлэһэн делегадуудшье эдэ асуудалнуудта анхаралаа хандуулжа, багшанар һаа, өөр өөрынгөө һургуулиин дүй дүршэл тухай хөөрэһэн байна.

Пленарна зүблөөнһөө гадна арбан нэгэн секци хүдэлөө юм. Комсомольско болон пионерскэ организацинуудые хүтэлбэрилгын, һургуулиин һурагшадай өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын секцидэ би хабаадааб. Һурагшадай ниитын эдэбхиис хүгжөөн бадаруулха, тэдэниие дарангүй, шалгажа байгаад лэ, өөһэдтэнь этигэн найдаха тухай хөөрэлдөөн түс секци дээрэ болоо. Юуб гэхэдэ, коммунизмын барилгын үе сагай үглөөдэрэй эрхэтэд бэеэ даанхай, ямаршье хүшэр зорилгые шиидхэжэ шадахаар хүмүүжүүлэгдэһэн байха ёһотой бшуу.

Секциннүүд дээрэшье, забһарлалгын үедэшье делегадууд һанал бодолоо андалдадаг, һониноо хөөрэлдэдэг байгаа.

Юрэдөө, съезддэ ошоһон хүн бүхэн ою бодолой талаар баян олзотой бусаа гэхэдэ болохо. Манай Буряадай АССР-һээ 16 делегат байгаабди. Гадна уригдаһан нүхэд байгаа. Хамта 20 хүн ошоо һэмди.

Москвагай түрүү һургуулинуудта билэнине абаашаа. Сэхыень хэлэхэдэ, манай республикын һургуулинууд түб хотынхидһоо холо таһараагүй, зарим газарта манайхид бүри үлүүшэгшье юм байна гэжэ ажаглахадаа, досоогоо ехэ баярлаабди. Энэ юун тухай хэлэнэб гэхэдэ, Буряадай һургуулинууд һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар зүб замаар ябана гэжэ гэршэлнэ бшуу.

Москва хотын гоё һайхан газарнуудаар, нангин гуламта Кремль соогуур ябажа, сэдьхэлээ ханаагаа зон бэзэбди. Суута Георгиевска зал соо делегадуудай бүридхэл гаража, тэрээнтэй танилсаабди.

Богонёор хэлэхэдэ, багша ямаршье юумэ үзэхэдөө, өөрынгөө мэргэжэлэй нюдөөр бүхы юумые харадаг шуу. Бидэшье алибаа юумэ үзэхэ харахадаа, имагтал өөрынгөө сэдьхэл баяжуулха бэшэ, харин шабинартаяа хубаалдаха зорилготой ябаабди.

Зунай амаралтын 90 хоног үнгэжэ, дахин һургуулиин хаһа ерэ. Багшанарай Бүхэсоюзна съездын делегадуудай зүгһөө коллегэнүүдээ, һурагшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ амжалта хүсэнэб.

К. СОЛЯННИКОВА,
Улаан-Удын 2-дохи һургуулиин директорэй орлогшо, Бүхэсоюзна съездын делегат.

ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИНУУД ЯМАР ҺОНИНТОЙБ?

Сентябриин 1-дэ ороной дээдэ һургуулинуудай аудиторинууд соо студентнэр түрүүшынгээ лекцидэ сугларха юм. Һуралсалай жэл бүхэн өөрын онсо шэнжэтэй байдаг гээшэ. Энэ жэл ямар шэнжэнүүдтэй, һониитой гээшэб? СССР-эй дээдэ ба тусхай дунда һургуулиин министрэй нэгэдэхи орлогшо Н. Ф. Краснов ТАСС-ай корреспондентын энэ асуудалда ингэжэ харюусана:

— Энэ һуралсалай жэлдэ һайн нэмэлтэ абабабди. 1 миллион 17 мянган залуу хүдэлмэришэд болон колхознигууд, албанһаа табигдаһан сэрэгшэд, һургуули дүүргэгшэд ороной университедүүд болон институдуудай студентнэр болобо. Эдэнэй хахадһаа үлүү хубинь үдэрэй отделенидэ һураха юм.

Шэнэ дээдэ һургуулинууд — Гродно хотын университет, Руднын индустриальна, Кустанайн хүдөө ажахын, Алма-Атагай театрально-уран һайханай, Красноярскын искусствын институдууд, гражданска авациин летчигуудые бэлдэдэг Кировоград хотодохи дээдэ училищи — түрүүшын студентнэрые угтан абаһан байна. Олон шэнэ факультедүүд нээгдээ. Казанска университедэй тоолон тодорхойлдог математикын ба кибернетикын, Чувашай университедэй барилгын, Омско политехническэ институдай радиотехническэ, Севастополиин прибор бүтээлгын институдай корабельнэ энергетикын ба корабль бүтээлгын факультедүүдые эдэнэй дунда дурдажа болоно.

Дээдэ һургуулинууд 400 гаран мэргэжэлээр кадрнуудые һурган бэлдэдэг. Энэнь арадай ажахын, эрдэм ба соёлой бүхы эрилтэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангадаг байна. Шэнэ мэргэжэлнүүдээр кадрнуудые һургалгада онсо анхарал хандуулагдадаг. Жэшээнь, Ленинградай металлическа завод гэжэ нэгэдэлэй дэргэдэ завод-ВТУЗда, Новочеркасска политехническэ институдта атомна электростанциинуудай түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ, хабсаргаха инженернүүдые һурган бэлдэхэ юм.

Үйлдэбэриинь хүсэнүүдэй хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэжэ байһан районуудые үндэр мэргэжэлтэй кадрнуудаар хангаха шухала гэжэ партиин XXV съезд заагаа һэн. Энэ эрилтэнь дээдэ һургуулинуудай түсэбүүд дотор хараада абтанхай. Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй дээдэ һургуулинуудта шэнэ мэргэжэлтэдые бэлдэжэ эхилбэ. Тусхайлбал, Шэтын политехническэ, Новосибирскэ инженерно-барилгын, Алтайн политехническэ институдуул хүдөө ажахыда барилга хэхэ мэргэжэлтэдые һургаһаргаха. Ороной зүүн районуудай экономикые хурдан түргөөр хүгжөөлгэ заншаһан мэргэжэлнүүдээр инженернүүдые һургаха. Тиимэнээ Эрхүүгэй, Томскын, Шэтын, Благовещенскын дээдэ һургуулинууд металлургида, ашагта, малтамал шанаржуулгын ба хүнгэн промышленностьда, барилгын индустрида, автотранспортда хүдэлхэ мэргэжэлтэдые олоор бэлдэхэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1978 он) Пленум ороной хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ асари ехэ программ баталан абаа. Тэрэниие бэелүүлгэдэ дээдэ һургуули ехэ хубитаяа оруулха юм. Хара хүрьһэгүй зонын, Сибириин, Алас-Дурна зүгэй хүдөө ажахын дээдэ һургуулинууд студентнэрые абалгаяа олошоруулаа.

Һуралсалай жэл шэнэ барилгануудаар студентнэрые баярлуулха байна. Олонхи дээдэ һургуулинууд һуралсалай-лабораториин шэнэ корпусуудые, хамтын байрануудые, спортын түбүүдые, амаралтын байшангуудые абаха юм.

(ТАСС).

ХУДАЛДАН АБАГШАДАЙ БАЯР

Удын Ленинэй нэрэмжэтэй «Детский мир» магазинда эд бараа худалдаглаһан хэзээдэшье ажаллаг. Энэншье ойлгогдоо даа. Тусгаар хүүгэдэй хүнар, нааданхай хото соохи ороймсахан магазин ха ороо ерэхэдэ, ерэхэдэ, налгай зантай, ашад таниие угтабараа шэлэн абахаһалхал.

Манай коллектив «Комторгын» магазинда дэлгэрһэн соцмүрысөөндэ хаҳад дүнгөөр эрхимлэбэ. Ажамуулгын гурбан туда хүртөө юм, — магазинай директор Цыбикова манда.

Энэ коллективтэ 115 хүнтэй. Коммунис ажалтай нэрэ зэргэдэ хүрэгсэн Е. С. Дырхеевагай, Конаревагай бригадаудэр бүтээсэтэ ажалтай, нэрэ жэшээ харуулгдаг Катерина Степановна ороһон залуушуудай түрүүшын үдэрһөө, өөрынгөө үилгада ажалтатайгаар, худалдаглашадта налгай зохиландахыень һургадаг.

Дүй дүршэл ехэтэй наймаалагша, һурган хүмүүжүүлэгшэ «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһанхай. Хүбүүдэй хубсаһа худалдадаг секциие даадаг Александра Павловна Конарева мүн лэ наймаанай худалдэмэри эмхидхэхэдээ тон бэрхэ юм.

Трикотажаар оёгдоһон хубсаһанай секцидэ Октябриин 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ комсомол-залуушуулай бригада хүдэлнэ. Эдэнэр үнгэрһэн долоон һарын туршада эд бараа наймаалха түсэбөө 108 процент дүүргэжэ амжаа. Эдэбхитэй ёэрхэшүүлэй бригадые «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Н. С. Васькина хүтэлбэрилнэ. 7 хүнһөө бүридэнэн гус бригадын гэшүүд бэе бэеэ дэмжэлсэн, эбтэй эетэй хүдэлдэг тула магазинай 58 комсомол басагад соohоо илангаяа шалгардаг юм. Тиимэһээл «Нэгэн бултанай, бултан нэгэнэй түлөө» гэһэн уряа баримталдаг гээшэ. Эд бараагаа зүбөөр хубаарилжа, түргөөр наймаалхадаа бэрхэ, хүн зонтой харилсахадаа хүндэмүүшэ урин басагадые коллектив соо хүндэлэнгүй яахаб. Илангаяа Татьяна Медведева, Татьяна Мантакова гэгшэд өөрынгөө ажалда онсо дурланги юм.

Мүн лэ комсомолшууд Любовь Кондакова, Эржена Цыбенова, Вера Рогова, Светлана Лоткина гэгшэд һурган хүмүүжүүлэгшэдэй зүбшөөл заабари хадуун абажа, нарин нягтаар хүдэлмэрилнэ, Ленинскэ комсомолой 60 жэлэй ойе угтуулан, магазинай залуушуул хубиингаа түсэб хаража үзөөд, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаба. Энэшье түсэб уялгаяа амжалтатай дүүргэхэнь дамжагүй. Юуб гэхэдэ, һара бүриин дүнгэй гаргагдахада, «Горпромторгын» комсомолой эхин эмхинүүдэй дундаһаа хүүгэдэй магазинай хүдэлмэрилэгшэд заатагүй түрүү пуруинуудай нэгые эзэлдэг байна. Гадна мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эндэ онсо анхарал хандуулагдана. Мүнөө үедэ 3 хүн худалдаа наймаанай дээдэ һургуулида, 10 хүн техникумүүдтэ заочноор һурана.

Мэргэжэлээрээ эрхимүүдые элирүүлхэ зорилготой конкурс эндэ заншанхай. Өөрынгөө коллектив соо эрхим мэргэжэлтэн байһаа харуулһан хүн хотын магазинуудай эд бараа наймаалагшадай дунда үнгэргэгдэдэг конкурсдо хабаадалсадаг. Һүүлэй үедэ үнгэргэгдэһэн иимэ конкурсдо Вера Алексеева түрүүшүүлэй зэргэдэ оролсоо. Худалдан абагшын хүсэл, бодол таажа, тааруу хубсаһа шэлэн оложо, зүбшөөл үгэхэ, асуудалдань түргөөр харюусажа шадаха гэхэ мэтэ наймаалагшада тон хэрэгтэй бүхы шэнжэ шанар харуулха ёһотой байгаа бшуу.

«Ажалдаа алдуу бү гаргаял» гэһэн уряа доро хүдэлхэдөө, магазинай хүдэлмэрилэгшэд үнэтэй сэнтэй эд бараанай түлөө дүүрэн харюусалгатай байһанаа мэдэрнэ, худалдан абагшадта хүндэтэйгөөр хандана. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэдэ таарамаар элдэб янзын эд бараа элбэгээр дурадхахые оролдоно. Тэдэнэй онсо оролдосото ажал хүдэлмэриие гэршэлһэн һанамжа, дурадхалнуудай дэбтэрэй хуудаһа ирабабди. Наймаалагшадта баяр баясхалан хүрэһэн мүрнүүдые уншахада, хэды зохид бэ даа. Иимэ мүрнүүд бүри олошорог лэ!

Г. ДАШЕЕВА.

Людмила Яковлевна Петрусева Закаменск хотын поликлиникэдэ арба гаран жэлэй туршада медсестрагаар хүдэлнэ. Людмила Яковлевна ажалдаа эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө республикын злүүрые хамгаалгын министерствын, КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар олон дахин шагнагдаһан юм. Шэлэһэн мэргэжэлээ һайнаар мэдэдэг, үбшэнтэндэ энэрхы дулаанаар хандадаг хадань районой хүн зон тэрэниие ехэтэ хүндэлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: медсестра Л. Я. Петрусева ажалдаа.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ШЭНЭ МАГАЗИН НЭЭГДЭБЭ

Хэжэнгын аймагай түб Хэжэнгэ тосхондо һүүлэй үедэ барилга олоор бодхоогдожо, болбосон түхэлтэй болгогдожо байнхай. Һаяхан аймагай түбэй Ленинэй проспектдэ шэнэ гостиница нээгдээ пэн. Тэрэнэй һүүлээр мүнөө эндэхи ажалшадые эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангаха шэнэ гастроном ашаглалгада үгтэбэ. Табан наймаалагшадай ажаллаха энэ гастроном баяр ёнололой оршон байдалда нээгдэһэн байна. Эндэ үгэ хэлэһэн райпотробсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр П. Е. Быков КПСС-эй XXV съездын шийдхэбэринүүдые бэелүүлэн, аймагайнгаа ажахын экономикые һайжаруулхын түлөө оролдожо байһан ажалшадай ажаһуудалда парти, правительствын анхаралаа габижа байһан тухай, энэ анхаралые хүдөөгэй ажалшадай баяр баясхалантайгаар угтажа байһан тухай тэмдэглээ. Удаань лентэ хайшалагдажа, эндэ суглараглшад шэнэ магазинай уужам һаруул зал соо оробо. Тэдэниие магазиниие даагша Д. Н. Санданова, наймаалагшад М. Санжимитыпова, Р. Дамбаева, Б. Шойжитова, Л. Цырендоржиева гэгшэд уринаар хүндэлэн угтаа. Магазинай бакалейн, консервэнүүдэй, загаһанай ба макароной зүйлнүүдэй таһагуудта энэ үдэр эдеэ хоол элбэг байгаа. Магазинда ерэһэн ажалшад колбаса, огородой эдеэ, элдэб консервэнүүд болон шоколад гэхэ мэтые худалдажа абаһан байна. Түрүүшын үдэр тус магазинда 5 мянга гаран түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүд ажалшадта худалдагдаа, — гэдэ магазинай наймаалагша Мария Жамсарановна Санжимитыпова хөөрэнэ.

Б. ЛАЙДАПОВ.

Хилын саанаһаа

• ТАСС • АПН •

ХАНИ БАРИСААМНАЙ БЭХИЖЭНЭ

ХАН-БААТАР. КПСС-ай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалтай хоёр хани ёноор уулзажа, тухай мэдээсэлые Монголой сэдьхэлээ ханагнаар, мөн гэжэ «Үнэн» газетэ Москвэ хани барисаан бэхижэнэ» гэһэн түрүү бэшэг тэмдэглэнэ.

Эрэ партиин ба арадай хүсэлдэмал хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга бүхэн МНР-ай болон СССР-эй эбдэршэгүй хани барисаанай толотомо гэршэ боложо үгэнэ гээд газетэ тэмдэглэнэ. Аха дүү оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Крымдэхи уулзалганууд түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэнэй анхарал ходоодоо татадаг, марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын гол ёнонуудта үндэһалдэг аха дүү социалис гүрэнүүдэй хани барисаае, харилсаа холбоое хүгжөөн бэхижүүлгын шэнэ хараа түсэб болоно, бүтэдэ ниитын эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ зорилготой байна.

Мүнөө үеын политическэ элитэ ехэ ажал ябуулагша, залан сэхэ марксист-ленинец Л. И. Брежнев монгол ба совет арадуудай хани барисаа бэхижүүлгэдэ айхабтар ехэ хубитаяа оруулна гээд монгол арад үндэрөөр сэгнэнэ гэжэ статья соо хэлэгдэнэ. Л. И. Брежнев, Ю. Цеденбал совет-монгол харилсаанай гол шэглэлнүүд тухай, уласхоорондын байдал тухай асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэбэ.

Аха дүү хоёр партиин хүтэлбэрилэгшэдэй хэһэн тобшоололнууд эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ, шахардуу байдал һуларуулгые буруушаагшадта шанга харюу сохилто үгэхэ байна. Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй эзэрхэн зонхилхы хараа шэглэл эб найрамдалай ба социализмын аша туһада дайсан харша байна гэжэ Л. И. Брежнев Ю. Цеденбал хоёр тэмдэглээ. Вьетнамай Социалис Республикатай МНР болон СССР һанал нэгэтэй юм гэжэ эдэнэр үшөө дахин баталба.

Манай партинууд гадаадын политическэ ажал ябуулгадаа ленинскэ интернациональна политика саг үргэлжэ бэелүүлнэ гэжэ хани ёноной уулзалга харуулаа гээд «Үнэн» газетэ тэмдэглэнэ.

СРВ-гэй МИД-эй ҮЛӨӨЛЭГШЫН ХУРУУШААЛГА

ХАНОЙ. Вьетнамай информационно агентствын хэлсэнэй ёноор, Хитадай талаа баридаг 6 судна хойд Куангнинь провинци шаһар Вьетнамай уһа руу ороһон байгаа. Энэ провинциин хилын сахюулай хүчнүүдээр тэдэ бариндаба.

СРВ-гэй МИД-эй түлөөлэгшэ Ханойдохи Хитадай посольствын түлөөлэгшэтэй уулзажа, СРВ-гэй территориальна уһа руу ороһон энэ хорые буруушаажа байһанда мэдүүлээ. Эдэ һүйдхэлтэ ябуулганууд Вьетнамай бэеэ дааһан байдалые, аюулгүйе, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгые бүдүүлигээр хазагайруулһан ушар болоно.

Иимэрхүү ябуулгануудые зайсуулхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха эрилтэ Вьетнамай түлөөлэгшэ Хитадай засагаархидай урда табяа.

Вьетнамай олониитэ республикын тогтоогдоһоор гурбан жэлэй ойе байгуулгаһан оной сентябриин 2-то, үгэдэр гэмдэглэхэнь. Совет арадай үнэн зүрхэнэй туһламжые эндэхи хүн зон үндэрөөр сэгнэдэг, тэрэниие ажалуунаар угтан абадаг байна юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хошимин хотын портын хүдэлмэрилэгшэд эндэ ерэһэн совет онгосын экипажай гэшүүдтэй хани ёноор хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохроника.

АМЕРИКАН ДЕЛЕГАЦИ ЛАОСТО

ВЬЕНТЬЯН. Конгрессмен Г. Монтгомери түрүүтэй американ делегаци эндэ ерэбэ.

Каосан Патет Лао агентствын мэдээсэнэй ёноор, хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Индохитадта болоһон эзэрхэг түримхэй дайнай жэлнүүдтэ Лаосто алуулһан американ летчигуудай бээнүүдые бэдэржэ үгтэбэ.

Лаосто асуудал, мүн хоёр талын харилсаанай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Американ делегацитай хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэхэдэнь, Индохитадта алуулһан американ 4 пилодой бээнүүд дамжуулагдан олохо асуудал, мүн хоёр талын харилсаанай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

ЭМШЭН

ЭБЭР һайхан шарай шэгээрээ гү, хүндэмүүшэ урин зангаараа гү, али нюдэндэ харагдахагүй аад ямаршьеб нэгэ мэдэгдэхэгүй аргаар дура сэдьхэлые татаад байдаг хүнүүд зоной дунда ушардаг. Тиимэ хүниие сугтаа хүдэлһэн нүхэдынь, албанай гү, али ондоошье элдэб хэрэгээр золгоһон зон хүндэлэн нүхэсэдэг гээшэ.

Би Зоя Александровна Манькова тухай хөөрэхэ хүсэлтэйб. Тэрэ манай Гусиноозерскын поликлиникэдэ врачаар хүдэлдэг. Харахада һаһаар залуу, дүршэл шадабаряаршье бага гэжэ һанахаар. Теэд энэмнай өөрынгөө хэрэгые һайн мэдэхэ болоһон, гүйсэд мэргэжэһэн врач юм. 1970 ондо институдай һүүлээр манай больницада отолтринологоор хүдэлхэеэ ерээ һэн. Городой олохон хүн Зоя Александровнае хүндэлэн уттадаг. Тэрэ хүн бүхэндэ туһалдаг, мүн туһатай зүбшэл, дулаахан урин хандасааралшье аргалхые оролдодог.

Теэд врачай ажалые ганцаахан эмшэлгэ, зүбшэлөөр хэмжэхэ аалши. Зоя Александровна саг үргэлжэ эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхые оролдодог, медицинскэ шэнэ шэнэ туйлалтануудаар һонирходог. Тиихэдэ үдэр бүри элдэб мэргэжэлтэй хүнүүдтэй уулзахалаа алиантайншье урин зохидоор хөөрэлдэдэг шадабариинь эхин мүн лэ эндэһээл эхитэй ха.

Гэхэтэй хамта, Зоя Александровна Маньковае Гусиноозерскын ажалшад гансал кабинет соонь эмшэлүүлхэеэ ерэхэдээ харадаг бэшэ юм. Зоя Александровна хоолой, шэхэнэй, хамарай элдэб үбшэнүүдһээ һэргылхэ талаар саг үргэлжэ лекцинүүдые уншадаг.

Е. ГЕРАСИМОВА.
хүдөө бэшэгшэ.

УНШАГШАДАЙ АША ТУҺАДА

Газетэнүүд ба журналнуудые захилгын эхилһэнтэй дашарамдуулан, мүнөөнэй кампаниин онсо илгаанууд тухай хөөрэхэ гүйлтатайгаар СССР-эй Хэлхеэ холбооной министерствын «Союзпечать» гэжэ хэблэл тараадаг Главна управлениин начальник Л. Д. БАРАШЕНКОВТА ТАСС-ай корреспондент хандаба.

—Танай һанамжын ёноор, ерэхэ жэлдэ абтаха газетэнүүд ба журналнуудые захилгын илгаань юуб?

— Түбхын түрүүндэ — газетэнүүд ба журналнуудые уншагшадай шэлэн захиха арга боломжо ехэ болохо. Энэнь тон шухала. Мэдээсэлэй дэлгэрэнгүй гаргаһан, тиимэһээ илангаяа һонирходог, ажалдаа, һуралсалдаа, амарха үедөө ехээр хэрэглэдэг газетэ, журналнуудаа хүнүүдэй шэлэжэ захиха ябадалдань анхарал хандуулха шухала. Энэ хадаа һайн дурааараа шэлэн захилгын гол гурим болоно гэжэ тусхайлан тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Энээнтэй дашарамдуулан, хэблэл тараалсадаг эдэбхитэдэй дүүргэдэг үүргэ тухай хэдэн үгэ хэлэхые хүсэхэ байнаб. Эдэнэй зорилго юуб гэхэдэ, ямар нэгэн газетэ гү, али журналые захихыень хүнүүдтэ баадхаха бэшэ, харин өөһэдтөө хэрэгтэй газетэнүүд ба журналнуудые захилгадань тэдээндэ туһалха шухала. Энэ жэлэй захилай кампани урданайхидал адлаяр, хоёр һарын гуршада үргэлжэлхэ. Дүй дүршэлтөө харахада, иимэ болзор захилай хүдэлмэри эмхидхэхэдэ яһала хүрэхэ юм.

— **Хүдэлмэрилдэг газараа, заводой клуб, библиотекэ, цехэй улаан булан соо танилсажа болохоор хэблэл гэртээ захижа абадаг ушар тохёолдодог байгаа. Иигэжэ дабхар захидаг ябадал таарамжатай гү?**

— Таарамжагүй байһаниинь элитэ. Иимэ ушарай тохёолдохогүйн тула, олониитын уншадаг газарнуудта — библиотекэнүүд, клуб, хамтын байрануудта газетэ, журналнуудые бүри һайнаар хэрэглэхэ асуудалда мүнөөнэй захилай үеэр онсо анхарал хандуулагдаха. Тэдэниие шэлэн захиха илангаяа ехэ арга боломжо мүнөө байгуулагдаха ёһотой: тиимэ газетэнүүд ба журналнуудые олон миллион хүнүүд саг үргэлжэ хэрэглэжэ шадаха байна бшуу.

Гэхэ зуура, предприятинуудай ба эмхинүүдэй мүнгөөр захигдадаг, албан зургаанай захил зарим тэды хороогдохо болоно. Хубилаа хэрэглэхын тула зарим хэблэлэй иимэ гурмаар заримдаа захигдадаг байһаниинь элитэ. Албан зургаанай мүнгөөр хэгдэдэг захилай хэмжээе «Союзпечать» зарим тэды хороохоодоо, газетэнүүд ба журналнуудые розницодо олоор худалдаха аргатай болохо. Албан зургаанай мүнгөөр захилгын хэмжээнэй хороолго библиотекэнүүдтэ, клубуудта хамтын байрануудта хамаадахагүй гэжэ ажаглан тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Газетэнүүд, журналнуудые розницодо худалдалгын хэмжээн хэр нэмэхээр түсэблэгдэнэб?

— Дунда зэргээр абабал, арбан процент болохо. Мүнөө орон дотор «Союзпечатнин» 35 мянган магазин ба киоснууд бии. Уншагшад өөртөө хэрэгтэй хэблэлые тэндэнээ шэлэжэ абажа уншахадань болохо. Газетэнүүд ба журналнуудые хүнүүдэй ажал хэрэгтэй хэрэглэхэнь шухала байна.

Рознично худалдаа үргэдэхэ үшөө нэгэ нөөсэ арга боломжо бии. Захил хүүлэхэ кампаниин үедэ забһарлалгатай захил үгдэгые анха түрүүшынхээ эмхидхэжэ болохо байна. Жэшээлхэдэ, хэн-нэгэн командировкодо ошохо гү, али амаралтада гарахаяа байбал, гэртээ байхагүй сагаа дурдаад, захил хэлгээ саг зуура хойшолуулхадань болохо. Захиха хүндэ таарамжатай болзорто тэрэнь һэргээдэжэ болохо байна. Энэ ушар олон хүнүүдтэ, жэшээлэн хэлэбэл, ажаһуудаг гү, али һурадаг городһоо ондоо тээ амаржа гү, али «ажалай семестрнүүдээ» үнгэргэжэ байһан студентнүүдтэ, мүн һурагшад ба багшанартта таарамжатай болохо гээд һанагдана.

Б. ГРИЩЕНКО.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиум Баруун Сибириин газар соохи баялигуудые шэнжэлэн ашаглаха, нефть ба газай комплексые хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь, ажалай амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө олон хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ ба бусад хүдэлмэрилэгшэдые «Баруун Сибириин газар соохи баялигуудые шэнжэлэн ашаглаһанай, нефть ба газай комплексые хүгжөөһэнэй түлөө» медаляар СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаба. Шагнаглагшадай дунда — нефтиин, газай промышленностиин, геологическа, барилгын, транспортна ба бусад эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд бии.

Шагналга тухай Указууд «РСФСР-эй Верховно Советэй ведомостьнүүд» дотор, нютагай хэблэлэй тунхаглагдаха.

Дахинаа уулзахаяа...

Буряадай гүрэнэй дуу хатарай «Байгал» ансамбль үнгэрһэн жэлдэ шэнэ программа бэлдээ һэн. РСФСР-эй габьята артистка Т. Герасова, Буряадай АССР-эй арадай артистка В. Тумурова болон бусадай хабаадалгатайгаар бэлдэгдэһэн энэ программань олоной һайшаалда хүртэһэн юм. Украина, Белоруссия, Россин түб хотонуудаар, һүүлээрнь Шэтын областийн Агын буряадай национальна округоор, республикын хүдөө нютагуудаар аяншалһанайнгаа һүүлээр «Байгалай» артистнууд мүнөө дахин аян замдаа гараба.

Энэ удаа ансамблинхид Крымскэ областийн, Хойто Кавказай болон Волго шадарай ажалшадта бэлиг шадабаряа харуулхань.

— Түрүүн ошоходоо, ансамбль ехэ амжалтатайгаар ябажа ерэһэн юм. Энэ удаа шэнэ программамнай хараг-шадыемнай һонирхуулха аабза гэжэ найданабди, — гэжэ ансамблийн директор, уран һайханай талаар хүтэлбэрилэгшэ Б. М. Егоров аян замда гарахынгаа урда хөөрөө һэн. Бүхы дээрээ 75 концерт, тэдэнэйнгээ 15-е Крымскэ областьдо харуулха ёһотойбди. Буряад искусствын түлөөлэгшэд хадаа концертнүүдээ һайнаар үнгэргэжэ, бэлиг шадабаряа дүүрэн харуулха зорилготойбди. Тиимэһээ харюусалгаяа мэдэржэ, гастролийнгоо урда программаяа дахин дахин «мүлеэбди», хэдэн үдэрэй туршада репетициннүүдые хээбди.

Улаан-Удын хореографическа училищи дүүргэһэн залуу хатаршад О. Сультимов, В. Дылыков, Л. Ильинова болон бусад ансамблийн энэ маршрудаар түрүүшынхеэ ябалсахань.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Ансамблийн оркестр. 2. Хатаршад программынгаа зарим зүйлнүүдые дахин дахин «мүлинэ».

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

«БАРШУУДХЫН ДҮҮХЭЙ»

Иимэ гаршагтай ном һаяшаг Буряадай номой хэблэлһээ гаража, наймаандa оруулагдаба.

Уран зохёолшо Матвей Осодоев тус повесть бэшэхэдээ, арбан юһэдэхи зүүн жэлэй хахад багта Байгалай хойто бэедэ үргэнөөр тараһан «Баршуудхын Дүүхэй» гэһэн домогые зохёолойнгоо үндэһэн болгоһон байна. Ямаршье домог бодото байдалһаа эхитэй гээшэ. Нютаг зоной ажабайдалда тохёолдоһон айхабтар уйдхар гашуудалтай, зүрилдөөтэй орёошье, зэбүүншье ушарые шажанай түлөөлэгшэд хуурмаг худал үгэ болгон тараахадаа, үгытэй ядуу ажалша зоние мухар һүзэгэй ашаар мэхэлхэ, хэтын хэтэдэ дарлаха гэһэн зорилго табиһан байгаа. Иимэл ушарһаа Дүүхэй басаганай сэлмэг һайхан дурые бууу тээшэнь хазагайруулжа, бурхан тэнгэриһээ тэдэнэй хуби заяан үндэһэтэй гэжэ номнохо һэдэлгэ хээ бшуу. Теэд Дүүхэй басаган инаг дуранайнгаа түлөө эрэлхэгээр тэмсэжэ, баяд ноёлой болон бөөнэрэй аашые элишэлэн, һүүлэй һүүлдэ ами наһаяа алдаа юм.

Энэ номдо мүн «Хуушан худагай хажууда» гэһэн повесть оролсоо. Энэнь жараад онуудай хүдөөгэй байдалые харуулна.

Хоёр повесть тодо хурса уһан буряад хэлээр найруулан бэшэгдэнхэй.

Б. АБРАМОВ.

АЖАЛШАДТА АЙЛШАЛБА

Һаяхана уран зохёолшо Ц-Ж. Жимбиев түрүүтэй бүлэг Захаминай районой холын гүүртэ, фермэнүүдээр ябажа, малшад, таряашад, үбһэ сабшагшадтай хани халуун уулзалгануудые үнгэргэбэ. «РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правленийн секретариат ба Россин уран зохёолой үдэрнүүдэй дүнгүүд» гэһэн темээр Ц-Ж. Жимбиев элидхэл хэһэн байна. Тиихэдэ «Дуун болоһон шүлэгүүд» гэһэн лекци олоной анхарал татажа, халуунаар уттагдаа. Хүгжэм шэнжэлэгшэ И. Ициксон буряад поэдүүдэй үгэнүүд дээрэ бэшэгдэһэн дуунууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Буряадай АССР-эй габьята артист Леонард Шоболов Клим Миткинов хоёр уянга һайхан дуунуудые дуулажа, альга ташалгаар уттуулаа. Поэдүүд Ч-Р. Намжилов, Ц. Галсанов, Ц-Ж. Жимбиев гэгшэдэй дуун болоһон шүлэгүүд зэдэлээ.

Б. БАТОЕВ.

ТОБШОХОНООР...

ШАТАР. Эхэнэрнүүдэй дунда дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй дүрбэдэхи партида Майя Чибурданидзе Нона Гаприндашвилие шүүжэ, нааданай тоо 2,5 : 1,5 болобо.

БАРИЛДААН. Дүрэ булялдалгын барилдаагаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Мехикэ хотодо дүүрэбэ. Эндэ барилдаашаднай ехэ амжалта туйлажа, зургаан алтан, гурбан мүнгэн, нэгэ бронзо медаляар шагнагдаа. Сергей Корнелаев, Анатолий Белоглазов, Владимир Юмин, Павел Пинигин, Магомедхан Арацилов, Сослан Андиев гэгшэд түрүү һуринуудые эзэлһэн байна. Бусад шэнүүрнүүдтэ ялон Хидеаки Томияма, американец Лерой Кемп, ГДР-эй барилдашад Уве Нойперт, Харальд Бютнер гэгшэд чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртөө.

ШАТАРАЙ ХЮЛГЭ ДЭЭРЭ «ШУУРГАТАЙ»

Нэгэдэхи разрядай шатаршадай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ мүрысөөн шатарай клуб соо боложо байна. 12 шатаршад энээндэ хабаадана.

Түрүү һуури эзэлжэ ябаһан Балханов Митыпов хоёрой үулзалга табадахи наадандa сугларагшадые ехээр һонирхуулаа. Судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэн Константин Балханов түрүүшын ябадалһаа бодомжотой һайнаар наадажа, хүрэһөөр лэ нүгөөдээ хүшэр байдалда оруулба. Харюугай добтолго оложо ядаһан Митыпов шүүгдээб гэжэ мэдэрэн, үгүхэрөө амаршалха баатай болоһон байгаа.

Энэ үдэр Раднаев—Батуевые, Максимов — Прокопьевые, Сахинов — Сысоевые, Аремпилов — Волковые, Очиров — Заикинние шүүгээ.

Зургаадахи нааданда Митыпов Раднаев хоёрой уулзалга илангаяа «шуургатай» шанга тэмсэлдэ үнгэржэ, орёо байдалда хойшолуулагдаба.

«Спартак» бүлгэмэй шатаршан Виктор Максимов яһала һайнаар наадана гээд тэмдэглэлтэй. Эндэ Сахиновые шүүжэ, мүрысөөнэй таблицада үшөө нэгэ очко бэшүүлбэ. Тиигэжэ В. Максимов дүрбэн очкотой болоод, түрүүшүүлэй тоодо ябана.

ЛВРЗ-гэй шатаршан Юрий Очиров Балхановтай уулзаба. Энэ хюлгэ дээрэ илангаяа шанга тэмсэл болоходоо магадгүй гэжэ сугларагшад хүлеэһэншье байха. Зүгөөр эрхимлэжэ ябаһан эдэ хоёр талаан туршахые хүсэнгүй, болгоомжотойгоор наадажа, уданшьегүй тэнсэһэн байха юм. Эдэнэр тус тустаа 5,5 очкотой болоод, түрүү һуури эзэлжэ ябана.

ХОЁРДОХИ ДҮХЭРИГЭЙ НААДАНУУД ЭРШЭДЭНЭ

Клубай командануудай дунда футболоор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй хоёрдохи дүхэригэй наадануудыг үргэлжэлһөөр.

Авиационно заводой «Забайкалец» ЛВРЗ-гэй командые 1:0 тоотойгоор шүүгэн, Улаан-Удэ станцийн локомотивна депогой спортсменүүдтэй 1:1 тоотойгоор тэнцэһэн байгаа.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой команда «Пищевигые» 2:0, «Стекольщигые» 4:0 тоотойгоор ялаба.

Прибор бүтээлгын заводой түлөөлэгшэд «Стекольщигые» 3:1 тоотойгоор шүүгбэшье, Онохойн «Восходто» — 0:3, локомотивна депогой командада 1:3 тоотойгоор шүүгдэшөө.

Хоёрдохи дүхэригэй наадануудта нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик», Онохойн «Восход» амжалтатай һайнаар наадана гээд тэмдэглэлтэй. Нарин сэмбын комбинадай футболистнууд гурбан уулзалгада илабашье, Гусиноозерск хотын «Энергидэ» 2:3 тоотойгоор булиг-даһан байна. Онохойн тосхоной спортсменүүд дүрбэн уулзалгын гурбандань илажа гараа.

Авиационно заводой «Забайкалец» болон локомотивна депогой командануудтүрүү һуури эзэлжэ ябана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ФУТБОЛ

ЭДЭБХИ БАГАТАЙ БАЙБА

Усть-Каменогорскын «Восток» команда зонодо наадажа эхилһээр арба гаран жэл боложо ябана. Тиихэдээ жэл бүхэндэ мүрысөөнэй таблицада дундуурхи, зарим дээ түүлшьшье һуурида гарадаг байһан.

Байгша онойшье уулзалгануудта бирагүйхэн дүн харуулжа ябана. Мүнөө эдэнэр хорин нэгэн очкотой, мүрысөөнэй таблицада һүүлшын һууринуудай нэгые эзэлнэ. Манай «Локомотив» командын футболистнууд хабар эдэнэртэ айлшалхадаа 1:0 тоотойгоор шүүгэн байгаа. Харин мүнөө... яалдагша ааб гэһэн асуудал стадиондо сугларагшадые һонирхуулба. Юуб гэхэдэ, Улаан-Удын футболистнууд һүүлэй хэдэн уулзалгада айлшалжашье ябахадаа, гэртээшье наадахадаа тиимэ һайшаамаар амжалта харуулаагүй байха юм.

Нааданшье түлэг дундаа орожо, «Локомотивай» футболистнууд талмайн баруун захаар добтолһоор, добтолжо оробо. Эндэ Валерий Михнов, Сергей Тутаев, Сергей Кокорин гэгшэд айлшадай футболистнуудта орходоо һураггүй булюу, шадамар бэрхээр наадана. Теэд яахаб? Абаһан, сохиһон бүмбэгэнь воротада орожо үгэхэ юумэ бэшэ. Хэдэн удаа воротада дүтэлжэ ерэһэн манай добтологшод — Виктор Пугач, Юрий Самсонов, Александр Калашников гэгшэд эзлжээ эзлжэгээр бүмбэгэ сохиходоо, нэгэ гэбэл, воротаһаа аяар дээгүүр, үгы гэбэл, воротагай хажуу талаар тэрэнээ ябуулжархиха юм. Тиигэһээршье байтар нааданай түрүүшын хахад дүүрэшэбэ.

Хоёрдохи хахадай эхилхэдэ, айлшадай футболистнууд добтолһон аад, манай Сергей Тутаевта бүмбэгэ буляалгахадаа, воротагаа хамгаалхаар гэдэргээ харайлдашаба. Манай футболистнууд нэгэ һайн добтолго эмхидхэн айлшадай воротада дүтэлхэншье тэрэ, айлшадай нэгэ хамгаалагшань буруу наадажа, ворота руугаа арба нэгэ метрэй ялын бүмбэгэ сохиуулха болобо. Энээние Виктор Пугач сохиго оруулхадаа, нааданайнгаа тоо 1:0 болгобо.

Тоо нэмэгдэн «Локомотивай» футболистнууд саашадаа һайн добтолго эмхидхэхэ юм аа гү гэхэдэ, һанаһанда хүрэбэгүйл даа. Хараха яншада футболистнуудная эсэһэн маяг гаргажа, добтолходоошье эдэбхигүй байба. Удаадахи наадан сентябриин 3-да Семипалатинскын «Спартак» командатай болохо.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Амар мэндэ, һургуули» — түрүү бэшэг, «Малай фермэнүүдтэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл» — тобшо һонинуудай сорголбори. «Космонавтнууд — тарялан, фермэнүүдэй габшагайшуулда» — ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна ажабайдал». «Секретариин орлогшо»—Улаан-Удын авиазаводой цехэй парторганизацийн секретариин орлогшо В. Акимовагай статья («Правда» газетэнэй абтаба). Түрэл орон доторнай. «Мэхинэ яажа суглуулхаб» — Б. Бардамовай статья. «Хүдэлмэришэд өөһэдөө тоолон гаргана» — Ю. Будаевай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: «Эрдэмэй эхин эндэһээ» — Б. Шойжоновой статья. «Бүмбэрсэг дэлхэй-замбуулин» гэһэн пресс-конференци» — ТАСС-ай материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Түрэл хизаарни. Байгалайм үмэнэ нютаг» — Буряад ороной байгаали тухай.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» августын 26-да үнэргэгдэһэн 34-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлотогой», 1-дэхи шүүбэринүүд: таба + нэгэ номер таанан хүнүүд — 3,795 түхэриг, табан номер таагшад — 2.795 түхэриг, дүрбэ+нэгэ номер таанан хүнүүд — 78 түхэриг, дүрбэн номер таагшад — 53 түхэриг, гурбан номер таанан хүнүүд 3 түхэриг абаха. «Спортлотогой» 2-дохи шүүбэринүүд: табан номер таанан хүнүүд — 2.710 түхэриг, дүрбэ+нэгэ номер таагшад — 79 түхэриг, дүрбэн номер таанан хүнүүд — 54 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«Спортлото-2-ой» 1-дэхи шүүбэринүүд: табан номер таанан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер таагшад — 211 түхэриг, гурбан номер таанан хүнүүд 7 түхэриг абаха.

«Спортлото-2-ой» 2-дохи шүүбэринүүд: табан номер таанан хүнүүд — 8.557 түхэриг, дүрбэн номер таагшад — 104 түхэриг, гурбан номер таанан хүнүүд 5 түхэриг абаха байна.

Энэ тиражай шүүбэринүүд 1978 оной сентябриин 6-наа октябриин 6 болотор түлэгдэхэ. (ТАСС).

САГАН ҮЛАРИЙ

Нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха, зарим нютаг-туудта саг зуура бороо ороно. Баруун тээһээ секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 15—20, тиихэдэ Улаан-Удэдэ 18—20 градус хүрэтэр дулаан болохоор багсаагдана.

НҮХЭДЭЙНГӨЕ ДУРАСХААЛДА ДОХИНОБДИ

Мянга юһэн зуун дүшэн табан оной эхээр Совет Армии добтолгоёо улам үргэдхэжэ байба. Тэрэ үедэ совет сэрэгшэд Баруун Польшодо байһан фашис булимтарагшадта эршэмтэйгээр добтолһон юм. Тиихэдэ январь һарын хэды шанга һалхитай, хүйтэн байбашье, манай морин сэрэгшэд үдэртөө 40—50 километр урагшаа дабшадаг байгаа. Тэдэнэр 15—19 часай туршада эмээлһээ буудаггүй һэн. Тиихэдээ добтолгоёо ойро зуураханшье һуларуулдаггүй бэлэй.

Январийн 22-ой үдэр генерал Крюковай морин сэрэгшэд һайнаар бэхижүүлэгдэһэн Быдгош (Бромберг) хотодо дүтэлбэ. Тиихэдэ дүрбэдэхи дивизи ябууд дундаа добтолгодо орожо, городой нэгэ захыень эзэлэн юм. Гэбэшье дайсадай буудалга улам шангадажа, манай гвардеецүүдэй добтолго ойро зуура таһалдаха баатай болобо. Энэ үедэ тэдэнэртэ туһалхаар эльгээгдэһэн 17-дохи дивизи баһал үйлсын байлдаанда орожо, дабшалгала һуладхаба. Энэнь бүхы корпусой добтолгодо ехэ һаад татаха байба. Юуб гэхэдэ, сухарижа ябаһан дайсад шэнэ газарта сугларжа, хамгаалга эмхидхэхэ байба ха юм.

Тиимэһээ корпусой командованй гурбадахи дивизие һүниин харанхыда Вислэ мүрэнэй саада эрьедэ гаргажа, сухарижа ябаһан дайсадай харгыень хаахаар эльгээхэ гэжэ шиидэбэ. Харин мүрэнэй нүгөөтэ эрьедэнь гараха гээшэ бэлдэхэн хэрэг бэшэ! Юуб гэхэдэ, тэндэхи нимгэн мүльһэн арайл гэжэ хүниие даахаар байгаа бшуу. Тиигэбэшье манай сэрэгшэд һарабшын хэдэ хэдэн хабтагайнуудые абаад, мүрэнэй нэгэ эрьеһээнь нүгөөдэдэ хүрэтэрнь дэлгэжэ, дэргүүрнь һолоомоор хушаба. Бэлэн харгы дээгүүрээ артиллери болон моридоо дайсадай байһан эрьедэ шуугагүйхэн гаргажа үрдибэ. Нимэ маневрой ашаар манай сэрэгшэд Быдгош хотые фашис булимтарагшадһаа түргэн саг соо сүлөөлһэн юм.

Морин сэрэгшэд Польшын газар дээгүр 600 гаран километрэй зам шанга тулаалдаан соогуур гаталаа һэн. Гурбадахи, дүрбэдэхи дивизинүүд дайшалхы габьяагайнгаа түлөө Улаан Тугай орденоор шагнагдаба. 1945 оной январийн 27-до морин сэрэгэй корпус Польшо Германи хоёрой хилые дабажа гараа бэлэй. Нигэжэ морин сэрэгшэд Москва шадарһаа эхилжэ, хэдэн мянган километр газар шуһата байлдаан соогуур дабажа, одоошье Померани хүрэһэн байгаа.

Энэ морин сэрэгэй гвардейскэ корпусой батарей, эскадронуудай бүридэлдэ Буряад ороной олохон баатар хүбүүд хорото дайсадтай эрэлхэг зоригтойгоор байлдаһан юм. Жэшээнь, Быдгош, Ястров городуудай түлөө болоһон байлдаанда Баунтын районой Багдарин тосхоной коммунист Василий Васильевич Манзырев эрэлхэг зориг харуулһан байна. Тэрэ дайсадай һомон доро эскадронуудай хоорондо телефоной утаһа татажа, морин сэрэгшэдэй добтолгодо нилээд хубитаяа оруулалсаа бэлэй. Энэ баатаршалгынгаа түлөө нютагайнмай хүбүүн дүрбэдэхи шагнал—Алдар Солын III шатын орденоор шагнагдаа һэн. Энээнээ урда тээ В. В. Манзырев Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай, Улаан Одоной хоёр орденуудаар, «Шэн габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаһан байгаа.

Тэрэл городой түлөө болоһон байлдаанда Сэлэнгын районой Чимит Раднаев, Пётр Пахомов гэгшэд баатаршалга гергаһан байгаа. Тиигэжэ эдэ эрэлхэг зоригтой сэрэгшэд орденоор шагнагдаһан юм.

Түнхэнэй районой Хэрэн нютагта түрэһэн Аюша Жадамбаевич Сотников Ленинградай инженернэ училищи дүүргэхэдээ, сапёрно взводой командираар томилогдоһон байгаа. Тэрэ Бромберг, Линде, Линдек болон бусад городууд шадархи шуһата тулалдаанда сролсоходоо, эрэлхэг, шадабари ехэтэй командир байһалаа харуулаа. Жэшээнь, тэрэ дайсадай һомон доро минэтэй поли сэбэрлэжэ, өөһэдынгөө баатарнуудта харгы нэгэтэ бэшэ гаргажа үгэдэг бэлэй. Тиигэжэ ами наһаяа хайрлангүй байлдаһанайнгаа түлөө шотагаймнай хүбүүн Эсэ... ноо хамгаалгын ... I шатын ордендо хүр...

Баатаршалга гаргаа түлөө хэдэн ордендальнуудаар шагна... Нима Гуруевич Цыбикиров Хнагтынгаа районой сажа ерэчхэй. Тэрэ онһоо хойшо фронтын танктай тэмсэхэ взводын мандираар ябаһан ... биковэй взвод полк... эгээл эрхим тоотой ... дованнин ямаршье ... дүүргэхээр бэлэн байсан. Тиихэдэ энэ взводой ... дир баатаршалга ... сэрэгшэдтээ дайшалхы ... хэг зоригой жэшээ ... һан юм.

Шторков гэжэ горо... лөө болоһон байлдаанда Цыбиковэй взвод тэ... шистнар үсэд нэтэ... добтолбо. Дайсад олон... ба. Тиимэһээ манай ... шэд тэдэнчие үхэр б... буудажа мэдэбэ. Цыбик... хажуудахи үхэр буу... даг хоёр сэрэгшэд да... һомондо дайрагдажа, ... рай үхэлэер унаба. ... дэнь взводой ко... өөрөө буудажа ороо... Тиигэжэ Цыбиковэй ... бэхилэлтые дайсад ... шадабагүй. Энэ байл... манай гвардеецүүд та... лемёт, отон ... нарые усадхаһан байг...

Гвардейскэ корпусы... ридэлдэ оролсоһон ... Жаргал Шойбонович ... ков, Батэ-Мүнхэ Аюш... Аюшеев гэгшэд дай... эшээн — Берлин х... ошолсоһон намтартай. ... ноо эдэ нүхэд эрдэмэй... дидалууд болонхой, ... татайгаар ажаллажа б...

Түрэл Буряад ор... мнай олохон хүбүүд, т... тоодо И. М. Вэрзилов, ... Иванов. Л. С. Ива... М. К. Вишняков, И. Г. ... фильев. Г. С. Шар... Д. П. Сапинский боло... сад олон сэрэгшэд да... хы замаа Германида д... һэн юм.

Амгалан тайбан бай... түлөө ами наһаяа хай... гүйгөөр байлдаһан эдэ... хэдтэ, хороо дайсадай ... мондо дайрагдажа, г... бусангүй гээгдэһэн сэр... дэй арюун һайхан ... хаалдань доро дохиноо...

С. ХАНДАЖАП...
дайнай ветер...

ҺОНИРХОЖО УНШАМААР БАЙХА

Хүгжэнги социализмын эрхэ байдалда совет хүнүүдые номоор хангаха арга боломожнууд ургана. Энэ талаар политическэ ном онсо һуури эзэлнэ. Политическэ ном мүнөөнэй орёо эрхэ байдалые зүбөөр ойлгохо, коммунис үзэл бодолые бэелүүлхэ хүсэтэ арга гэжэ. Политическэ номые хүн зон жэлһээ жэлдэ олоор уншадаг боложо байнхай. Буряадтамнай нёдондо жэлэйхидэ орходоо, энэ оной түрүүшын хахадта 10 процентээр олон политическэ ном худалдагдаһан байна.

«Полигиадат» — ороной-мнай томо хэблэлнүүдэй нэгэн. Политическэ ном уншагшад энэ хэблэлэй номуудаар һонирходог. Энэ хэблэл ерэхэ жэлдэ ямар номуудые барлан гаргахаб?

Хэблэлдэ бэлдэгдэжэ байһан зохёолнуудай дунда КПСС-эй XXV съездэдэ зорюулагдаһан номууд ехэ һуури эзэлнэ. Тэдэнэй тоодо монографинуд, эрдэм дэлгэрүүлхэ талаар номууд ороо.

СССР-эй Үндэһэн Хуули, тэрэнэй удха шанар, «Соведүүдэй ороной Конституци» гэһэн справочник, В. И. Ленинэй зохёолнууд дотор, мүн «КПСС социалис хуули ёһо тухай», «Хүгжэнги социализмын демократи» гэһэн номууд соо эли тодоор харуулагдаха юм.

Ерэхэ жэлдэ энэ хэблэлээр марксизм-ленинизмын классигуудай дүшэ гаран зохёол барлагдаха. К. Маркс, Ф. Энгельсын шэлэгдэмэл зохёолнуудай гурбан боти хэблэлдэ бэлдэгдэжэ байнхай. Энэ ботинуудта тэдэнэй агуусхэ революционно һургаалай бүридэлтэ гурбан хуби: философи, политэкономи, научна коммунизм — ороо. Ленинэй теоретическэ зохёолнуудаар «В. И. Ленин Совет түрэнэй гадаадын политика тухай», «В. И. Ленин коммунис болон хүдэлмэришэнэй уласхоорондын хүдэлөөн тухай» гэһэн суглуулбари бүридхэгдэхэ юм.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойдо зорюулагдажа Н. К. Крупскаягай статьянуудай, хэлэһэн үгэнүүдэй суглуулбари, «Владимир Ильич Ленин тухай дурасхаалнууд» гэһэн табан боти, Германийн Компартийн гэшүүн, немец уран зохёолшо А. Куреллын номууд уншагшадай анхарал татаха байха.

Социалис оронуудай хэблэлнүүд болон авторнуудтай хамта «МНРП-гэй (СССР, МНР) байгуулалтада, хүгжэлтэдэ уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй үүргэ», «Хүдэлмэришэн анги ба үзэл бодолой талаар тэмсэл» (НРБ, ВНР, ГДР, МНР, ПНР, СССР, ЧССР) гэһэн номууд бэлдэгдэжэ байнхай.

Полит-һуралсалда хэрэгтэй номууд мүн лэ эндэ бэлдэгдэнэ. Тэдэнэй тоодо «В. И. Ленин. Намтарайнь богонихон очерк», «Юртэмсэ дэлхэйе зохёон хубилгажа байһан һургаал», мүн «Советскэ Союзай Коммунис партийн түүхэ», «Научна коммунизм», «Марксистско-ленинскэ философийн үндэһэнүүд», «Совет хуули ёһын үндэһэнүүд» гэһэн учебнигүүд бии.

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай бэлдэһэн номууд соһоо В. И. Ленинэй ажабайдал, ажал ябуулгын хроникын эзлжээтэ, арбадахи ботине тэмдэглэхэ шухала. Энэ боти 1921 оной январьһаа август хүртэрхи үеые харуулна.

Партийна байгуулалта, марксистско-ленинскэ философи, научна коммунизм гэһэн бүлэгүүдээр олон тоото шэнжэлхы статьянууд мүнөө бэлдэгдэнэ.

Асуудалнууд ба харюунууд болгон зохёогдожо байһан номууд социализмын политэкономи шудалдаг хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад, студентнэр болон һурагшадта ехэ аша туһатай байха.

1979 онһоо эхилжэ, «Капитализмын мүнөө үеын экономико», «Капиталис дэлхэйн удамаршад» гэһэн шэнэ сери «Политиздадта» нэгэдэхэнь.

«Совет ороной геройнууд» гэһэн ниитэ гаршаг доро бэлдэгдэжэ байһан маршал Г. К. Жуков, генерал Д. М. Карбышев, космонавт Г. Титов болон бусад гаршагта хүнүүд тухай ... нууд олоной һонирхо... таха.

Дэлхэйн революци хүдэлөөнэй хүгжэлтын ... далнууд Б. М. Лейбо... «Уласхоорондын комму... хүдэлөөнэй нэгэдэл», ... налист Дорусенковой ... бын революци: дүй ду... ба удха шанар» гэһэн ... мууд дотор харуулаг... байна.

«Дүлэгэ революци... нүүд» гэһэн сери саа... үргэлжэлүүлэгдэхэ.

«Буу зэбсэг хуряалг... һэн словарь бэлдэгд... хараалагдана. КПСС-эй ... вет гүрэнэй буу зэбсэг... ряаха талаар хэжэ б... удаа дараа тэмсэл эн... варь соо харуулагдаха ...

«Политиздадай» ... оной түсэб соо оруу... һан номуудта номой ... зинууд уридшалан ... абана.

В. МИХАЙЛО...
Буряадай но...
наймаанай захиргаа...
директорэй орлог...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00 — «Время». 8.35 — Үглөөнэй гимнастика. 8.55 — «Бродди» телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи ба 2-дохи сери). 10.35 —«Арадай инструментнүүдэй аялга». Балалайка. 11.20 —Забһарлалга. 14.00 — «Право на взаимность» —телевизионно баримтата фильм. 14.30 — «Шатарай һургуули». 15.00 «А. С. Макаренко —багша, уран зохёолшо, хүн». 15.45 — Берлинэй симфоническа оркестрэй концерт. 16.20 — «Москва ба москвагайхид» 16.50 —«Һуралсалай шэнэ жэлые угтуулан». «Хүхюун хонхо, зэдэлыш».

Улаан-Удэ. 17.30 —«1978 оной ургаса хуряалга». 17.55 — Шэнэ һонин.

«Орбита-2». 18.15 — «КПСС-эй ЦК-гай июлин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө».

Улаан-Удэ. 18.30 — «Агитбригада — ... тосхондо».

«Орбита-2». 19.00—«... ник директора школы... уран һайханай фильм. ... —«Время». 21.00—Инт... денин ресттиваль». Со... то болоһон эстрадын ду... дай конкурсын лауреадуу... концерт. Польшоһоо ... жуулга. 22.30 — РСФС... габьята артистнууд Н. ... лова В. Гордеев хоёро... баадалгатай фильм-кон... 23.05 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРА...

«Орбита-2». 17.30 — ... нэ һонин. 17.45 —М... фильмнүүдэй программа.

Улаан-Удэ. «Би ху... ажаһуунаб» — киноочер...

«Орбита-2». 18.30 — «СССР-эй арадай ду... ба хатарнууд».

Улаан-Удэ. 19.00 — ... хан сэсэгхэн» — Үхэ... зорюулагдаһан мультфи... 19.40 —Баримтата фи... дэй программа. 20.30 — ... нинскэ комсомолой 60 ... ойдо». «Комсомол, ш... поэдүүд» (буряадаар). ... «Чертова невеста» — ... һайханай фильм.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная—2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства —2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и сельскоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Типография управления по делам ... дательств, полиграфии и книжной то... говли Совета Министров БурАССР.

Н-02491. Заказ № 202. Индекс 50...